

Δέν είναι παρμένα από τους μαγικούς κόσμους της παράδοσης ή του παραμυθιού άνθρωποι της σύγχρονης ζωής, που άνίσως και δέ ζούνε σάν κ' έμεις, όμως ζούνε στο πλάγι μας· και, μάλιστα, άνθρωποι που έρχονται στιγμές και μ'ας δείχνονται πιο πολύ μακρυσμένοι από τους ήρωες του μύθου. Δέν πετούνε στα σύνεφα, ούτε γυρίζουνε σταστίρια με τὰ μέτωπά τους· όμως ούτε στη γη πατούνε στερεά. Θυμίζουμε κάποιο περπάτημα, που όνειρευόμαστε συχνά στον ύπνο μας, τόσο άλαφρό, που άξαφνα γίνεται αεροπέταμα.

Έργα, σάν αυτό που άκούσαμε από τον κ. Ροδοκανάκη, έχουν τὰ ψεγάδια και τὰ χαρίσματα του είδους τους. Δηλαδή του έρχεται κανενός να στοχαστή: Καλά καλά δέν υπάρχουν έλαττώματα και δέν υπάρχουν προτερήματα, στην τέχνη, καθώς και στη ζωή. Υπάρχουμε μονάχα έμεις που καθώς κάνουμε την ήθική, έτσι πλάθουμε και την όμορφιά, σύμφωνα με την άνατροφή μας, με τὰ συνήθια μας, με τὰ γούστα μας και με τὰ μυαλά μας. Υπάρχει μονάχα ο ποιητής που δημιουργεί, άλλοτε με την ύποταγή στα πατερπαράδοτα και συμμορφωμένος με τὰ κανονικά και με τὰ σύμμετρα, και άλλοτε άνυπόταχτος, και καταφρονώντας όλα, και τὰ πάντα άνακλιώνοντας. Φτάνει να δημιουργή. Θυμάμαι τὰ λόγια τουττα βελμένα από τὸ Ρενάν στο στόμα ενός ήρωά του: «Όλα όρατα, όλα καλά, έξόν από τὰ μέτρια. Δέν υπάρχει τόπος για τὸ μέτριο μήτε στον ούρανό, μήτε στην κόλαση.» «Ό,τι γράφει ο κ. Ροδοκανάκης σφραγίζεται από μιάν όραία όρμη, που νέα είναι άκόμη, και δέν έδειξε όλη της την πλαστική χάρη, με τραβή άνυπόμυνα προς τὸ δημιουργήμα καποιος διαλεχτής όμορφιας. Στο «Βυσινί τριαντάφυλλο» βρίσκετε στοιχεία από τή ζωή, τὸ σκένδιο μιας ιστορίας, κάτι σάν ψυχολογική ανάλυση, κάποιο όραμα, κάτι σά χαρακτήρες, λίγη εἰρωνία, λίγη φιλοσοφία, έναν ευέλπη, μιὰ κόμησσα, ξέρω κ' εγώ τί. Μά τὸ ξεδιακριτικό του γνώρισμα είναι τὸ εγὼ του συγγραφέα που δέν περιγράφει τή ζωή, πιστά ή άπιστα, μά την έρμηνεύει, ντύνοντάς την, μεταμορφώνοντας, σχεδόν παραμορφώνοντας, μέσα στα πλάγια πολύπτυχα, άρχοντικά, και κάποτε άποκριάτικα, φορέματα του λυρισμοῦ. Ὁ λυρισμός, τὸ εγὼ, φτερωτό, μεθυμένο, όνειρόπληχτο, προσφέροντας τὰ πάντα, και τὰ κοινά της ζωής, και τούς συνηθισμένους τοῦ κόσμου, μέσα σέ χρυσόπαιχιστα κυπελλάκια, σάν άκριβὰ λικέρια. Ὁ

λυρισμός, που συνθέτει άμελημένα τὰ βιβλία του, πιο φροντισμένα τις σελίδες του, και φροντισμένα πιο πολύ απ' όλα τις φράσεις του, με τὸ καπρίτσιο του, με τὸ χιούμορ του, με την υπερβολή του και με την άκρότητά του, με κάποια λειτουργική μονοτονία, και άσυμμετρία νεανική, που τραβή και έρεθίζει, που λιγώνει και άποκοιμίζει. Ὁ λυρισμός που άρχίζει, ιδεολογικά, με τή συζήτηση και τελιώνει, κοροϊδευτικά, με τὸν ύπνο της κοντίσας. Ρωμάντισο θά πητε; διήγημα; μελέτη; κάτι πολύ πιο λίγο και πιο πολύ από κείνα.

Στα πεταχτά, τούτη μου ή εντύπωση για τὸ έκρουσμα. Μόνο τὸ διάβασμα του έργου θά μ' έκανε τελειωτικότερα να μιλήσω για τοῦτο, μ' έναν έσκιο κριτικῆς. Μά, τι μου δίνει θάρρος είναι ή προτήτερη, λιγιστή, όμως διαλεχτή εργασία τοῦ κ. Ροδοκανάκη. Τὸ «Φλογισμένο ράσο» του, δο κι αν κόβεται κάπως άπότομα, είναι μιὰ όραία χρωματισμένη ζωγραφιά της ζωής των έρσοπουδαστών της Χάλκης με κορνίζα την πιο μεγαλόπρεπη φύση που δόθηκε σέ μ'έτι ανθρώπινο να χαρή, είδος πρελούτιου της συμφωνίας τοῦ «Βυσινίου Τριαντάφυλλου». Ὅσο για τις πρώτες του φιλολογικές δουλιές που μ'ας παρουσίασε με τὸν οῦνο De profundis, εγὼ είμαι ένθουσιασμένος απ' αυτές. Τς άνοιξα να τις φυλλομετρήσω με την ιδέα πως θάπερτα σέ άστενικά ξαναπαράσματα, κάτω από την έπιρροή των τελευταίων ξένων διαδασμάτων, μιας νωθῆς τέχνης και πρωτόπειρης· και βρέθηκα μπροστά σ' ένα είδος καλλιτεχνικοῦ κινηματογράφου, που μου παρουσίασε με άξιόπαιστη πρωτοτυπία, γοργά και τρεμουλιαστά, πλούσιες εἰκονήσεις, από τὰ βαθιά των αἰώνων και από τούς βυθούς της ψυχῆς, τή συγκίνηση ενός νου έπιδεδιχτοῦ να κρατήη μέσα του και να ξαναδώσει κάθε λογῆς όψης της ιστορίας, τοῦ μύθου, της φύσης, της ζωής. Και σημειώστε πως τὰ De profundis τουττα είναι γραμμένα στην καθρεύουσα. Ροδοξημέρωμα. ενός ποιητή και ήλιόγεμα μιας γερόντισσας σάν την καθρεύουσα. Γιατί ο κ. Ροδοκανάκης τὰ νέος νους στοχαστικός, μολοντί άρχισε τόσο καλά με τή γλώσσα που τὸν έμαθε τὸ σκολειό, είδε πως ή τέχνη του δέν μπορεί να τραβήξη μπροστά παρά με τή γλώσσα της τέχνης. Και με όλες του τις άριστοκρατικές άγάπες, βαφτίστηκε στα νερά της δημοτικῆς.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΤΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΚΙΠΗ

("Ενα γράμμα τοῦ κ. E. Clément)

Άγαπητέ Κέριε,

Ἡ άποστολή τοῦ νέου βιβλίου σας «Κάθβεια Μέτρα», σπνέρωμα ενός μαγευτικοῦ τρόπου πως δέ μου κρατάτε άχτι, που δέ σας ευχαρίστησα άκόμα για τή «Μεγάλη Αῦρα». Είμαι τόσο πλημμυρισμένος από βιαστική εργασία που μόλις τελευταία κατάρθωσα να τελειώσω την άνάγνωση τοῦ βιβλίου αὐτοῦ και μου κεντάει τὸν πόθο να φτάσω στο τὸ γληγορότερο και στο «Κάθβεια Μέτρα» σας.

Τὸ βιβλίο σας μπόρεσε να δικαιώση από τις περισσότερες έποψες τὸ φιλόδοξο τίτλο του. Τὰ περισσότερα κομμάτια που τὸ αποτελούν, εἰν' αληθινὰ έμφυχωμένα από μιὰ «μεγάλη πνοή». Δίνετε την πιο άψηλή ιδέα τοῦ επαγγέλματος τοῦ ποιητή. Δέν τον παίρνετε μοναχά σάν έναν έρωτερμένο ψάλλη όλων των μορφών της Όμορφιας. Θέλετε άκόμα να είναι ο κήρυκας της αλήθειας κι ο έμπνεστής τοῦ καλοῦ. Αὐτή ή σύλληψη στην ποιήσή σας δίνει ένα χαρακτήρα βερότητας και της άψηλότερης ήθικῆς, για την οποία όφείλει κανείς να σας συγχαρή. Μά ξέρετε επίσης να ντύνετε τις ιδέες σας με λαμπερά ένδύματα που σας παρέχει μιὰ φαντασία άξιοπαράτηρη πλούσια. Έχετε, όπως ένας μεγάλος αριθμός ρωμαίων συγγραφέων, μιὰ κλίση σημειωμένη για τὸ σύμβολο.

Είμαι μακριά από τοῦ να παραγνωρίσω πόσο αὐτή ή μορφή της τέχνης έχει έέλγητρο και ποιητική μαγεία. Μ'ας άποκαλύπτει μ' ένα λαχταριστό τρόπο την προσωπική εντύπωση που ή ψυχή τοῦ ποιητή παίρνει από τὸν έξωτερικό κόσμο, και, αν μπορώ να πῶ, την ειδική κόψη τοῦ όραματός του. Ὁ ποιητής κατορθώνει έτσι να ύποκειμενικοποιήση με κάποιον τρόπο τὰ αίσθηματά του τὰ πιο παροδικά και τὰ πιο σύμπλεχτα. Αὐτὸ είναι θαυμαστό χωρὶς άλλο· άλλα δυό σκοπελοι προκύπτουν: τὸ τετριμμένο απ' τή μιὰ μεριά κι ή σκοτεινότητα κ' ή άσυναρτησία απ' την άλλη. Ἐν τὸ σύμβολο είναι πολυμεταχειρίστο, πέφτετε στη Χάρυβδι· αν είναι ζοφερό κι άνιγματοειδές, σκαλώνετε στη Σκύλλα. Τούτη ή ιστορία εἰς άλλου, είναι κ' ή φοβερότερη και πολύ λίγοι, ως και μεταξύ των πιο μεγάλων, μπόρεσαν να την ξεφύγουν όλωσδιό-

ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

Η ΚΟΥΛΙΑ ΤΑΚΡΟΠΟΤΑΜΟΥ*

Ἡ Κούλια δέν τόβρηκε άναγκαίο να εξηγήση στο φίλο της πως τὴν τάχα βάρει μαύρο ή Φρόσω και τουλουπώνονταν μ' αὐτὸ σάν έδγαινε στη βραδυή περιδεία της στην πόλη. Προτίμησε ναρθή ίσα στο ζήτημα:

«Θές να κρυώνω ή να μὴν κρυώνω, Μανθό;»

«Τί ρώτημα εἰν' αὐτό.»

«Σὲ ρωτάω, πέες, τί θέλεις;»

Ὁ λοχίας έμπλεξε.

«Νά μὴν κρυώνω», μουρμούρισε.

«Τότε πάρε μ' τρία σσελιά κοκίνο γινέμα μάλλον να πλέξω μιὰ μπερτίτσα.»

Ὁ λοχίας είχε πέσει όλόβροχος στο δίχτυ.

* Ἡ άρχή του στο 226 φύλλο.

«Θά μ' τὰ πάρ'ς, ε; θά μ' τὰ φέρ'ς αύριο. Να καρτερῶ τάποραδὺ πίσω στ' φράχτη;»

Και κρεμάστηκε μ' όλη τή γλώσσα των ματιών της άπάνω του.

Ὁ Σκακρέλος κοίταζε βουβός τή λάμψη τους μες τὸ σκοτάδι. Δέν ήταν γραφτό και τούτη τή δεκαμερία να πάρη τις μεταξωτές καλτσόδες (με τὸν οῦνο του κεντημένο σ' αυτές άνάποδα κατὰ τὸν κανόνα), που είχε παραγγείλει ιδὼ και δυό μήνες σ' έναν καζάκι τοῦ τουρκομαχαλά.

«Αὐτή ή άγάπη θά με ρίξη στον γκρεμό», συλλογιόταν ο βαλτινός λοχίας κ' ήταν έτοιμος να πει τὸ όχι. Τσιγγούνης πράγματι δέν ήταν, καθὼς είχε τὸν οῦνο και καθὼς τὸν έμίλιε κ' ή άγαπητικιά του. Μά οί πόροι του ήταν μετρημένοι, κι δο κι αν ή ψυχολογία του μπορεί νάντινομη με την παραδομένη τοῦ τόπου του ο Μανθός Σκακρέλος δέν έννοούσε να γυρεύη άδηλους τέτιους. Δέν ήθελε νάναι περήφανος και τσελεπῆς στη ντομακιά μοναχά, έννοούσε νάναι τὸ ίδιο τσελεπῆς και πεστρινός στα χέρια. Κι αὐτή την ώρα πάλευε με τὸν πειρασμό. Ἐνα πείσμα μέσα του ήθελε να κόψη την κακή συνήθεια της άγαπημένης του να τὸν ζυγόνει πνοτα με μιὰ άπαίτηση. «Κάλλιο να μὴν ξανα-

θῆς να μ' άνταμώνω», τριγύριζε στο πνεῦμα του, μά ή γλώσσα δέ μπορούσε να τὸ ξεστομίση. Τὰ μάτια τοῦ φιδιοῦ, που τοῦ είχε ζώσει τὸ λαιμό του, τοῦ την έδεσαν, ή ζίστη τοῦ κορμιού που τρίβονταν άπάνω του κ' ή ιδέα πως αὐτὸ κρύνει τοῦ έφερνε θερμό άνατρίχιασμα και στο δικό του. Ἐφωνος κολλήθηκε στα χεῖλη που ή άναπνοή τους τοῦ ζάλιζε τὸ νοῦ.

Ἡ νύχτα είχε προχωρήσει κι ο ύπαξιωματικός δέν άκουτε τὸ προσκλητήριο που σήμανε στο κάστρο. Ἦως θά πληρώνονταν ή έπιθυμία της Κούλιας να ξενυχτίση κάτω απ' την καπὸτα τάγαπνέου της, αν άξαφνα κυπριά, που άκούστηκαν απ' την πύλη πῶς τους, δέν πρέδιναν τὸ σήμαμα γιδιών που ροδολούταν προς την ποταμιά. Σὲ λίγο πήδησε ο τράγος μπρός τους. Άνεγκάστηκαν να σηκωθουν. Θυμήθηκαν κ' οί δυό πως τους προσμένουν στο στρατόνα και στην κούλια.

Ἐφού προ, ώρεσαν ένα διάστημα μαζί, στο που φάνηκαν τὰ φῶτα από τὸ κάστρο, ή Κούλια στάθηκε.

«Αἰ στο στρατώνη τάχα σὺ μὴν έρχεσ' από

λου. Χωρίς ν' ἀνέβουμε ὡς τὸ Σολωμό, ποὺ εἶναι ὁ πατέρας τοῦ συμβολισμοῦ στὴ νεοελληνικὴ φιλολο- γία, ὁ ὑπέρτοχος ποιητὴς Παλαμᾶς ἀγγίζει κάπο- τες αὐτὴ τὴν ἀβυσσο κα' ἡ προσοχὴ τοῦ ἀναγνώστη κουράζεται σὲ στιγμὲς νὰ προσπεράσῃ τὴς κρύφτες τοῦ πρόθεσις. Ρωτιέμαι συχνὰ γιατί αὐτὸς ὁ ὁμι- χλώδικος ἀνεμος φυσᾷ στὴ χώρα σας — χώρα τοῦ Ἥλιου καὶ τοῦ Φωτός. Εἶναι ξένες ἐπιδράσεις ποὺ θὰ εἴταν καλὰ νὰ ξετινχτοῦν.

Ἄν ἔκανα αὐτὴ τὴ διάκριση, δὲν τὴν ἔκανα καθόλου γιὰ νὰ σὰς κρίνω σκληρὰ. Τὸ γενικὸ σύμ- βολο εἶν' ἀρετὰ ἀνετο νὰ κατανοηθῇ μέσα στὴν εὐδότη- ταν τῶν ποιημάτων σας, ἐξὸν λόγου χάρι στο «Τραγῶδι τοῦ Εἵνους» ὅπου ἡ ἀλληγορία μένει ἀό- ριστη. Μπόρεσα νὰ νοιώσω σ' αὐτὴ τὴν ἐπιθεώρηση τῆς μυθολογίας καὶ ὅλων τῶν παραδόσεων πὼς οἱ ἐφεύρες κα' οἱ ἰδέες τοῦ ποιητῆ σέρνουν τὴν ἀν- θρωπότητα· ὅμως, ἂν εἶμαι γιὰ τίποτα βέβαιος.

Ἐξ ἀντιθέτου, βρίσκω πολλὴ φαντασία ἀγρυ- χτικὰ στὸ «Τραγῶδι τοῦ Ἀρριώτου». ὥστόσο ἡ φαντασία πνίγει πολὺ τὸ αἶσθημα κα' ἡ λάμψη τῆς μορφῆς δὲν κατορθώνει πάντοτε νὰ ξεφάνῃ. τὸ τετριμμένο τοῦ βάθους. Πρωτιμῶ τὸν «Ἀργαλειὸ τοῦ Αἰγαίου» ὅπου σημειώνετε ὑπέρτοχα τὰ μεγάλα διαστήματα τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας καὶ ἐξηγώ- νετε προφητικὰ τὴν ἐλπίδα γιὰ μελλοντικὰ δόξας. «Ὁ Νεοσταλγὸς» εἶν' ἓνα ποιητικὸ παράπονο γιὰ τὴν ἀρχαία τέχνη, τὴ θρησκεία καὶ τὴ ζωὴ ποὺ τελειώνει σὲ μιὰ πράξη πίστεως στὴν ψυχὴ τὴν ἐμπνευσμένη γιὰ τὴν ἑλληνικὴ φυλὴ καὶ τὴ Γῆ. «Τὸ Στοιχεῖο τοῦ Χειμῶνα» διγίμα μιᾶς σπάνιας ἀφέλειας τῆς φαντασίας. Ὁ ἄλλος κανεὶς: ἓνα παραμῦθι φανταστικὸ τῶν Νεράιδων· ὅμως δὲν ἐνυ- πάρχει κάποια ὑπερβολὴ σὰν ὁ Χειμῶνας λείει πὼς γίνεται Ἡρώσειο καὶ τῆς ψυχῆς του ἡ λάδα κατακαίει τὴ γῆ. Μεγάλῃ μελωδίᾳ καὶ δροσίᾳ, βρίσκω, στὸν «Πετρακόσσυφο» ποὺ συμβολίζει τὴν περήφανη ψυχὴ τῶν βουνίσσιων γραικῶν. «Ἡ Κόρη τῆς Βερενίκης» εἶναι ἐρωτικὴς λιτανεὺς στὰ μαῦρα μαλλιά τῆς τρισεκατημένης· βρίσκει κανεὶς σ' αὐτὸ μιὰ ποίηση θερμὴ καὶ χαριτωμένη. Μιὰ ἰδιου εἶ- δους θρησκεία θερμότητα φλογίζει καὶ τὸν «Ἕμνο στὴ Γυναικα». Σ' αὐτὸ τὸ ποίημα καθὼς σχεδὸν σὲ ὅλο τὸ βιβλίον, ἡ χρῆσις τοῦ ἐπώδου γυρίζει σχε- δὸν σὲ κατάχρησι. Οἱ ρυθμοὶ τῶν δακρύων κλεί- νουν μελαγχολικὰ τὴ σειρά. Καὶ λείτε ἀλήθεια:

τὸ κοντό, μὴ ἰδῇ κανέναν», εἶπε στὸν καλὸ της καὶ τὸν φίλης.

Τοῦτος ὑπάκουσε.

«Γῆρα μὴ ἀποτοχῆς αὐρὸς ἐκείνῃ ποὺ σοὺ εἶπα. Πίσω στ' ἐσχάτη θὰ σ' ἀκχερῶ», πρότεσε ἡ πρώτη σφίγγοντας τὸ χεῖρ. «Καληνύχτα».

Κ' ἔφυγε.

«Καληνύχτα», μουρμούρισε καὶ ὁ Μάνθος Σακα- ρέλος κα' ἔστριψε καὶ αὐτὸς κατὰ τὸ κάστρο.

Καὶ τὰνταμῶματα ἐπαναλαμβάνονταν, σὰν ἔ- θρισκε εὐκαιρία νὰ λείπῃ ἡ Κούλα ἀπὸ τὴν Κούλα. με τὸν ἴδιον τρόπο, με τὴν ἴδια χάρι καὶ μονοτονία. ποὺ ἔχουν ὅλα τὰ ἐρωτικὰ ἀνταμῶματα, ὥστε νὰ μὴν ἔχῃ λόγος νὰ παραφυλάξωμε στίς ἡδονὰς τοὺς τοὺς δύο μας ἡμέρας. Οἱ σκηνογραφίαι ποὺ ἔλλα- ζαν τριγύρω τους — μπορούσε λ' χ' ἀντὶς τὰς πύρας νάλαμπε καὶ τὸ φεγγάρι ὁλόγιομο ἢ μισὸ στὴν πο- ταμιά, ἢ ἀντὶς τὸ γιδύβιζι νὰ λαλοῦσε κἀν' ἀπὸ δόνη, μπόρει ἡ συνέντευξις νὰ γίνονταν τὸ δειλινὸ στὰμπέλια με τὸ βοριά καὶ τὰ κοτσῖφια, ἢ με τὸν ἥλιο καὶ τοὺς συκοφάνους — δὲν ἐπηρῆζαν τὴν οὐ- σία πολὺ καὶ δὲν ἔλλαζαν τὰ θέματα τῆς ὁμιλίας. Τὸ ἐρωτικὸ ζευγάρι μας δὲν εἶχε τὴν εὐκυσθησὶς τῶν ἐξελιγμένων ψυχῶν στὴν ἀνταπόκριση τριγύρω

Οἱ θύμντες κα' οἱ ἐλπίδες ἀφίνουν μὲς στὴν καρδιά ἐν' ἀχνάρι δακρύων.

Δὲ θὰ τελειώσω χωρὶς νὰ σὰς συγχαρῶ γιὰ τὴν καθάρια καὶ χυμώδη γλώσσά σας, εἰδικρινὰ ρω- μαϊκῇ, καθὼς καὶ γιὰ τὴν ἐπιτηδευσὴν με τὴν ὑποία ξέρετε νὰ τὴν μεταχειρίζεσθε. Εἶμαι ἀπὸ κεί- νους ποὺ σκέπτονται πὼς σὲ τέτοιο ὕλικὸ ὀρεῖται νὰ ὑποτάξεται κανεὶς χωρὶς ἐπιφύλαξη στοὺς νόμους τῆς ἐπιστήμης τῆς ὁποίας ὁ Διδάσκαλος Ψυχάρης εἶναι ὁ ἀναδειγμένος χρησμός.

Ἐακολουθετε νὰ πλουτίζετε τὴ νεοελληνικὴ φι- λολογία. Τὸ ταλέντο σας εἶν' ἀπὸ κείνα ποὺ τὴν τιμοῦνε.

Ἀφιερώνετε τὸ βιβλίον σας στὴ Γαλλία. Ἐπι- τρέψτε μου στὴν ἰδιότητά μου, σὰ γάλλος ποὺ εἶμαι, ν' ἀναγγελλίσω γι' αὐτὴ τὴν ἀφιέρωση. Ἡ Γαλλία κα' ἡ Ελλάδα εἶναι πνευματικὲς ἀδερρά- δες. Κι ἂν συμβαίνει ἓνα ρωμῖος νὰ νοιώθεται σὰ στὴν πατρίδα του στὴ Γαλλία, δὲν εἶναι γάλλος πολιτισμένος ποὺ νὰ μὴ λογαριάζῃ τὴν Ἑλλάδα σὰ μὴν ἄλλη πατρίδα.

Δεχτῆτε, ἀγαπητὴ κύριε, κτλ.

Ε. ΚΑΕΜΑΝ

καθηγητῆς

Νίκαια, Φλεβάρη 1909.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ν. Γ. Πολίτου. — Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία — Κριτά- λογος τῶν ἐν Ἑλλάδι ἢ ὑπὸ Ἑλ- λήνων ἀλλοχρὸ ἐκδοθέντων βιβλίων ἀπὸ τοῦ ἔτους 1907 — (Ἀπόσπασμα ἐκ τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπετηρίδος Γ.) Ἐν Ἀθήναις τυποεῖ Π. Δ. Σα- κελλάρου 1909. Σελ. 393—540.

«Κοσμικὸν Βενεδικτῆνον» ὠνόμασε ὁ Reinach τὸν καθηγητὴ μας κ. Σπ. Π. Λάμπρο. Τίτιο ἐπί- θετο, θαρροῦμε, ταπεινῶς καὶ παραταιριάζει καὶ τοῦ συναδέλφου του κ. Πολίτη. Ὅποιος ξέρει πόσο δύ- σκολο εἶναι ἐδῶ νὰ μαζέψῃ κανεὶς τὴς χρειάζομενες πληροφορίες, πόσο τεμπέλης εἶναι κα' ἐκεῖνοι ἀκόμα ποὺ σφύρο τὸν εἶναι νὰ τὴς δίνουν, πόσο μᾶς λεί- πουν τὰ ὄργανα ἐκεῖνα, σὰν λ' χ. τὸν Argus τοῦ Παρισιῶ, ποὺ, με μιὰ ἐλάχιστη ἀμοιβή, σοὺ στέλ- νουν στὸ γραφεῖο σου μέσα ὅλα τὰ ἄρθρα καὶ τὰ ἀποσπάσματα καὶ τὴς παραπομπῆς ποὺ σοὺ χρειά-

με τὴ φύση. Οἱ ἀσφατεῖς διαθέσεις τῆς στενῆς δὲν ἔλλαζαν σημαντικὰ τὴν κεντρικὴ διάθεσι τοῦ πρῶ- του. Ἡ κόρη τοῦ Κρανὰ ἐκκλῆβονταν στὴν ἀκρο- ποταμιά ἢ ἐτρέχε στὰμπέλια ἀπὸ τὴ διψα τοῦ φι- λιοῦ καὶ ἀπ' τὴν ἀνάγκη νὰποχτήσῃ κατὶ ποὺ τῆς ἔλειπε· καὶ ὁ βελτινὸς λοχίας προτιμοῦσε τὰπόμερα σμιξίματα, γιατί δὲν τοῦ ἄρεσαν τὰ σκουνηρήματα με τὴς γειτόνισες καὶ πὶο πολὺ τὰ νταβατοῦρια με τὴς ἀδερράδες. Τὸ λόγο του τὸν εἶχε δόσει στὴν καλὴ του καὶ τοῦ ἔφτανε νάχη νὰ λογαριάζῃ μόνον μ' αὐτὴν μιὰ μέρα ἂν τόφερε ἡ ἀνάγκη. Γιὰ τὴν ὥρα ἓνα ἡθελε κα' ἓνα ἀπαιτοῦσε ἀπὸ τὴν Κούλα· πῆστη. Δὲν τὴ γύρευε μονάχα ἡ ζήλεια του, ποὺ φαίνεται ἦταν φυτικὸ τοῦ βαλτινὸ λοχία, καὶ καὶ τὸ φιλότιμό του, ποὺ δὲν ἀνέχονταν νὰ τοῦ πα- τήσῃ ἄλλος κανεὶς τὸ σύνεργον. Ἀπόξω, ἀπὸ τὸ κάστρο ἢ ἀπ' τὸ βελούχι, ἦταν σίγουρος πὼς δὲν τὰποφάσσει κανέναν νὰ τὸ κάμῃ, γιατί ὅλοι τὸν ἦ- ξεραν πὼς εἶναι ἡσυχος καὶ ἡμερος μόνον ὅσο δὲν τὸν περᾷζουν. Ἀπὸ κείνους ποὺ μπκινύθωναν στὴν Κούλα φοβόνταν μονάχα, ἀπὸ κανένα ἀξίωματικό καὶ πὶο πολὺ ἀπ' τὸν ταγματάρχην. Μὰ σ' αὐτοὺς τὸ χεῖρ του δὲν εἶχε δύναμη. Κάποιες ὑποψίες εἶχε καὶ ἀπὸ τὸν ἐπιλοχία Καραφωτιά· μερικὰ σημάδια

ζονται γιὰ ἓνα ζήτημα, θὰ καταλάβῃ τί κόπο ἔκαμε ὁ σοφὸς καθηγητῆς μας καὶ τί δουλειὰ ἀντιπροσω- πεύουν οἱ 147 σελίδες τοῦ βιβλίου του. Ἐκεῖ μέσα βρίσκει κανεὶς μαζωμένα τὰ βιβλία καὶ τὰ σπου- δαιότερα ἄρθρα ποὺ γράφτηκαν ἀπὸ τὸ 1907, ὅλα ταξινομημένα στὸ εἶδος τους, μ' ὅλες τὴς σχετικὲς καὶ ἀπαραίτητες πληροφορίες. Ἐνὰς ὀνομαστικὸς κα- τάλογος τῶν συγγραφέων κα' ἓνας πίνακας τῶν περιχομένων στὸ τέλος τοῦ βιβλίου εὐκολύνουν τὸ βρῆμα τῆς δουλειᾶς τοῦ καθενός.

Σὰν κλοσυνειδητὸς ἐπιστήμονας καὶ λόγιος ποὺ εἶναι, ὁ κ. Πολίτης ἔδωκε τὴν προπρῶτην θέσιν στὴ Δημοτικῇ, ἂν καὶ τὸ βιβλίον αὐτὸ εἶναι βγαλμένο ἀπὸ τὴν Ἀκαδημαϊκὴ Σύγκλητον τοῦ Ἑθνικοῦ Πα- νεπιστημίου. Καὶ ξέρομε ἐκεῖ μέσα τί ἰδέα ἔχουν γι' αὐτὴν οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς Συγκλητικούς. Στὸ βιβλίον ὅμως τοῦ κ. Πολίτη βρίσκομε καταγραμ- μένα πιστὰ καὶ ὑπομονετικὰ ὄχι μόνον τὰ ἔργα τῶν δημοτικιστῶν καὶ καὶ τὰ σπουδαιότερα ἄρθρα ποὺ δημοσίευσαν κυρίως στὸ «Νοῦμα» καὶ γι' αὐτὸ τὸ- νομα τῆς ἐφημερίδας βλέπουμε μὲ χαρὰ καὶ περηφά- νειά μας ν' ἀναφέρεται συχνὰ πικρὰ στὸ βιβλίον τοῦτο.

Δ. Βικέλα. — Ἡ Ζωὴ μου. (Παιδικὰ Ἀναμνή- σεις — Νεανικὸι Χρόνοι) Ἐν Ἀθή- ναις 1908.

Μὲ τὴ χάρι ποὺ δίνει ἡ ἀπλότης τοῦ ὅρου, τὴ γλυκύτητα τοῦ χαρακτήρα του καὶ τὴν εὐγέ- νεια τῶν τρόπων του, μᾶς δηγεῖται ὁ μακαρίτης ὁ Βικέλας τὴς ἀρχῆς τῆς ζωῆς του. Καὶ κρίμα ποὺ σταματᾷ ὡς ἐκεῖ, γιατί ἔχει διαφέρει τὸ βιβλί- αὐτό, ὄχι μόνον ἀπὸ τὴν μὴ ζυγαφίσει, ἂν κα- κομμάτι θαμπά, τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, ἐδῶ καὶ στὸ ἐξωτερικόν, μὰ καὶ γιατί μᾶς δίνει τὴν ψυχολογίαν τοῦ συγγραφέα στὸ γλωσσικὸ ζήτημα καὶ σὲ μερικὰ ἄλλα.

Μ' ὅλα ποὺ γράφει γιὰ νὰ μᾶς ἐξηγήσῃ πὼς οἱ προπρῶτες τοῦ ἰδέες εἴταν οἱ ἰδίαις με τὴς κατο- πινές, δὲν μπορούμε παρὰ νὰ λυπηθῶμε ποὺ δὲν ἐφάρμοσε καὶ στὴν ἐργασία του, τὴν ἡθικὴ καὶ ὕλι- κή, γιὰ τὰ βιβλιαρχία τοῦ Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν Ὁφελίμων Βιβλίων, τὴν ἀρχὴν ποὺ εἶχε στὴν να- νικὴ καὶ ἀντρικὴν του ἡλικίαν δηλ. νὰ μεταχειρίζεται ἀτὴν γλῶσσαν τὴν ὁποίαν ὁμιλοῦμεν, γράφομεν ὅπως τὴν προφύρομεν. Ἐτοὶ θὰ εἶχαμε σήμερον μιὰ σειρά βιβλίων γιὰ τὸ Λαὸ γραμμένων, ἂν ὄχι στὴν κλασ-

τὸν ἀνησυχοῦσαν· μὰ ὅσο δὲν εἶχε, τίποτες χειρο- πιαστὸ καὶ ὅσο ἐκείνος ἐμπαινι στὴν Κούλα σὰν ἀρ- ρεθωνιστικὸς τῆς ἀλλοτῆς, δὲ μπορούσε νὰ γυρέψῃ παστρικὸ λογαριασμὸν ὥστε ἀπ' αὐτὸν ὥστε ἀπ' τὴν Κούλα.

Κ' ἔτσι πέρασε ὁλος ὁ χειμῶνας κα' ἦρθε ὁ Ἀπρίλης με τὴν ἀνείξι.

••

Ἦταν τὸ βράδυ τ' Ἀργυριῶν ἀνήμερα. Οἱ ὑπαζιωματικοὶ τοῦ κάστρου εἶχαν γενικὸν ζιασέτι στὸ βελούχι τοῦ Φωτοῦλα Τυλιγάδα. Δυὸ τρεῖς ἀπὸ δαύτους εἶχαν τὸνομα τους καὶ σύνεργον ὅλοι οἱ ὑπαζιωματικοὶ ἔκαναν τραπέζιν στὸ νεότερον συνά- δερρό τους Ἀχιλεῖα Σκαλτινιγώργο.

Ὁ Φωτοῦλας Τυλιγάδας ἔβαλε τὰ δυνατὰ του νὰ τοὺς εὐχαριστήσῃ ὅσο μπορούσε καλλίτερα. Ἀλάττις τάρνι μονάχος του, ἐπλεξε τὸ κοκορέτσι, μάζεψε ἀπ' τὴν Κούλα ἀντίκρια καὶ ἀπ' τὴν ἄλλη γειτονία μαχαιροπήρουν, πεσέτες, πιάτα. Οἱ πρῶτον συνάδεργοί του θὰ προτιμοῦσαν λατσούδια, μὰ τὸ βουὸ ἦταν μακριά. Ἐνα γύρο οἱ κήποι εἶ- χαν μονάχα τριαντάφυλλα. Ἡ Μαριώ μάζεψε μιάν

σική Δημοτική τοῦ Ψυχάρη, τοῦλάχιστον όμως σὲ μιὰ γλώσσα ποὺ θὰ ἔκανε ἕνα μεγάλο βήμα πρὸς τὸ συγχώνευμα τοῦ γραφτοῦ καὶ τοῦ προφορικοῦ λόγου, τὴ γλώσσα δηλ. ποὺ ὁ ἴδιος μεταχειρίστηκε στὴ μετάφραση τοῦ Σαίξπηρ καὶ στὰ παραμύθια τοῦ Andersen. Ἀντὶς αὐτὸ μᾶς ἔδωσε βιβλία γραμμένα σὲ γλώσσα ψόφια καὶ ἀρκετὰ σχολαστική, βιβλία ποὺ χωρὶς τὴ βαρύτητα τοῦ Βικέλα καὶ τῶν συντρόφων του θὰ εἶχαν πολὺ μικρὴ διάδοση, ἀφοῦ ξέριμε δὲ πὼς καὶ δὲν πολυδιαβάζονται ἀπ' αὐτοὺς τὰ παίρνουν. Ἰσως ἂν δὲν ἤρχονταν νὰ ζήσῃ ἐδῶ, ὁ μαλακὸς του χαρακτήρας δὲ θὰ ἐπηρεάζονταν ἀπὸ τὴν ψεύτικη ἀτμόσφαιρα τῆς Ἀθήνας καὶ θά-μενε ὁ Βικέλας πάντα ὁ ὅπαδός τῆς ἀπλότητος ὅχι μόνον στὴ γλώσσα μὰ καὶ στὶς ιδέες. Ἀντὶς αὐτὸ ἔγινε καθρευσιστὴς, ἐνῶ ὁ Παλαμάς, ὁ Χρηστομάνος, ὁ Νιρβάνας καὶ τότε ἄλλοι ἐγίνονταν δημοτικιστὰδες, κατάντησε νὰ πιστεύῃ πὼς ἡ γλώσσα ἡ κοινὴ τῶν Ἑλλήνων εἶναι ἡ καθρευσιστικὴ, καὶ αὐτὸς τοῦ ὁποῦ τὴ ζωὴ εὐώδισε τὸ ἄνθος τῆς ἀπλότη-τας καὶ ἡ ὁμορφιὰ τῆς ἀληθινῆς προχρηστικότητος, γύρευε σὲ τέλος ὡς καὶ μαρμαρίνα Ἡρώς στὴν κορφή τοῦ Λυκαβητοῦ μὲς στὴν Ἀθήνα τῶν βρωμε-ρῶν δρόμων, τῶν ἡδονῶν πλατειῶν, τῶν μουντά-ρικων Σκολεϊῶν καὶ Δημοσίων Χτιρίων.

BIBΛΙΟΦΙΛΟΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑ ΕΞΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἔντοκοι καταθέσεις

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα δέχεται ἐντόκους καταθέ-σεις εἰς τραπεζικὰ γραμματῖα καὶ εἰς χρυσὸν, ἔτοι εἰς φράγκα καὶ λίρας στερλίνας ἀποδοτέας εἰς ὠρισμένην προθεσμίαν ἢ διαρκεῖς.

Αἱ εἰς χρυσὸν καταθέσεις καὶ οἱ τόκοι αὐτῶν πληρώνονται εἰς τὸ αὐτὸ νόμισμα, εἰς δ' ἐγένετο ἡ κατάθεσις εἰς χρυσὸν ἢ δι' ἐπιταγῆς ὀψεως (cheque) ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ κατ' ἐπιλογὴν τοῦ ὁμολογιούχου.

Τὸ κεφάλαιον καὶ οἱ τόκοι τῶν ὁμολογιῶν πλη-ρώνονται ἐν τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι καὶ τῇ αἰ-τήσει τοῦ καταθέτου ἐν τοῖς ὑποκαταστήμασι τῆς Τραπεζῆς.

Τόκοι τῶν καταθέσεων.

1 1/2	τοῖς 100 κατ' ἔτος διὰ καταθέσεις 6 μην.	
2	" " " " " "	1 ἐτ.
2 1/2	" " " " " "	2 ἐτ.
3	" " " " " "	4 ἐτ.
4	" " " " " "	5 ἐτ.

Αἱ ὁμολογίαι τῶν ἐντόκων καταθέσεων ἐκδίδον-ται κατ' ἐκλογὴν τοῦ καταθέτου ὀνομαστικαί ἢ ἀνών-υμοι.

Ο ΝΟΥΜΑΣ,

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ. ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἀθήνα Ἀρ. κ. — Γιὰ τὴν Ἐπικράτειαν δρ.

Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸν δρ. χρ. 10.

Γιὰ τὴν Ἐπικράτειαν δρ. χρ. 10. — Γιὰ τὴν Ἐπικράτειαν δρ. χρ. 10.

Κανένας δὲ γράφεται συνδρομητὴς ἢ δι' αἰτίαι μισοῦσιν τὴν συνδρομὴν του.

10 λεπτὰ τὸ φύλλο λεπτὰ 10

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κιάσκια (Σύνταγμα, Ὁμόνοια Ἑθν. Τράπεζα Ἑπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιδό-δρομου (Ἀκαδημία), Βουλὴ, Σταθμὸς ὑπογείου Σιδη-ρόδρομου Ὁμόνοια), στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας» Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου (ἀντίκρυ στὴ Βουλὴ).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα καὶ Βόλο, στὰ Πραχτο-ρεῖα τῶν Ἐφημερίδων.

Στὰ Χανιά (Κρήτη) στὸ Πραχτορ. Ἐφημερίδων Ἰστέυ κ. Ἀδελφικῶν.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Τὰ σοβαρά τῆς «Πατρίδος» — Οἱ ἀντιγεωργια-νοὶ — Ὁ ἐπιστημονικὸς μπαλτάς — Κεν-τρικὸ ταμεῖο — Οἱ βουλευτὲς παίζουν...

Ἡ «ΠΑΤΡΙΣ» τῆς περασμένης Κυριακῆς ὅτι ἕνα παρα-πολὺ σοβαρὲς (!) ἄρθρον τῆς μᾶς βεβαίως πὼς ὅσοι συζητοῦν στὴν Ἑλλάδα γιὰ σοσιαλισμὸν δὲν ξέροντες τί τοὺς γίνεται, γιὰ τοὺς ἀκόλουθους (σοβαροὺς, πάντα) λόγους: Πρῶτα πρῶτα, λέει, δὲν ὑπάρχουν στὴν Ἑλλάδα γιὰ τὴν ὅρα κόμματα πολιτικὰ ἀρχῶν, μὰ προσωπικὰ κόμματα: δεύτερο, ὁ λαὸς εἶναι ἀκόμα ἀμόρφωτος: τρίτον — μὰ τί νὰν τὰ καταλογίζῃ κανεὶς ἕνα ἕνα τίς σοβαρὲς ἀντιλογίας τῆς «Πατρίδος»! Μᾶς ὁρῶναι τὸ χαριτωμένο συμπέρασμα τῆς, πὼς δηλ. πρέπει πρῶτα νὰ λ-λάξῃ ἡ πολιτικὴ μας καὶ ἡ κοινωνικὴ μας ζωὴ καὶ ὕστερα νὰ συλλογιστοῦμε γιὰ σοσιαλισμὸν!

Αὐτὴ, παρακαλοῦμε, λέγεται δοδαρὴ ἀρθρογραφία. Ἀδιάφορο ἂν καὶ οἱ πῶς μπουνταλάδες καταλαβαίνουν σή-μερα πὼς οἱ πολιτικὲς καὶ οἱ κοινωνικὲς ἀλλαγὲς δὲ γίνον-ται ἐτοι αὐτοματικά, μὰ κατὰ πρῶτον νὰ τίς σπερῶναι. Ἡ «Πατρίς», καθὼς καὶ οἱ περισσότερες Ἀθηναῖνες ἐφημερίδες, δὲ χαμπαρίζουν ἀπὸ τέτοια. Τὴν κυκλοφορίαν τοὺς κοιτάζουν αὐτὲς καὶ τίποτα πέρα ἀπὸ τὴν κυκλοφορίαν τοὺς δὲν τίς σκετίζῃ. Τὸ πολὺ πολὺ βιάζονται καὶ καμὶ στείγγα φωνὴ ὅς δὲν πὼς ἔρχεται κατὰ καινούριον νὰ ταράξῃ τὴν κυκλο-φορίαν τοὺς.

*

ΥΠΑΡΧΕΙ λοιπὸν καὶ ἀντιγεωργιανὸν κόμμα στὴν Ἀθήνα, ὅτλ: κάποιον κόμμα μυστικὸ ποὺ θέλει ν' ἐργάζε-

ται νὰ παροτρυνθῇ ὁ Βασιλεὺς καὶ νὰρθεῖ ὁ Διάδοχος σὲ τὸ θρόνον. Τὸ μυστικὸ μᾶς τὸ ξεσκέπασε ὁ «Monde Hebdomai-que» τῆς Τρίτης σὲ ἄρθρον τοῦ «Courants d' idées» — καὶ μᾶς εἶπε ἀκόμα πὼς τὸ κόμμα ἀποτελεῖται ἀπὸ μερικοὺς «παραιομένους» καὶ «ἐκσυρσστημένους», θέλοντας ἴσως μ' αὐτὸ νὰ δείξῃ πὼς εὐκολὰ μποροῦν νὰ σβήσουν τὰ «πα-ράνομα» καὶ οἱ «ἐκσυρσστημένοι» μὲ κανένα Ὑπουργεῖο ἢ μὲ καμιά αὐλικὴ θέσιν κ' ἔτσι τὰ νερὰ τῆς πολιτικῆς μας λι-μνοθάλασσας νὰ πᾶν νὰ σαλεύουν.

Ὅσο τὰ κόμματα τὰ πολιτικὰ, ἀκόμα καὶ τὰντιδυνα-μικά, ἐδῶ δὲ βγαίνουν μ' ἕνα ὁρισμένον πρόγραμμα, θὰ μᾶς βρῇσκον ἑμᾶς τοὺς κάπως ἐξοστράστες καθοκληρίαν ἀσυγκίνητους. Αἰεὶ μᾶς νοιάζει ποῖος θὰ πάρῃ τὸ Ὑπουρ-γεῖο καὶ ποῖος θὰ καθίσῃ σὲ τὸ θρόνον, γιὰτὶ θυμοῦμασται σὲ παρόμοιες περιστάσεις τὸ Μανωλὶδ καὶ τὴ σκούφια του.

*

Οἱ ΝΕΟΙ ἐπιστήμενες, οἱ ἀληθινὰ νέοι, ποὺ ἤρθαν τελευταῖα ἀπὸ τῆς Γερμανίας καὶ ἰδρύσαντες τὴν «Κοινωνι-στικὴν ἑταιρίαν» καὶ ἀρθρογραφοῦν τώρα ταχτικά σὲ «Μέλ-λον», ἀρματώσαντες τὸ χέρι τοὺς μὲ κορτερό μπαλτά καὶ ἀρ-χινύσαντες νὰ χτυποῦν ἀλύπητα τὴν πολιτικὴν καὶ τὴν κοι-νωνικὴν σαπίαν ποὺ μᾶς περιζώνει ἐλοτρόγυρα.

Καὶ τὸ χτυπημα γίνεται ὅχι μὲ λόγια κούφια καὶ μὲ ὑστερικὲς κραυγές, ἀλλὰ «Προσπάσσει», μὰ μ' ἐπιστήμη, μὲ λογικὴν, ἀκόμα καὶ μὲ γενοῖτα. Αὐτὸ ἄρθρον ποὺ διαβά-σαμε σὲ τελευταῖον «Μέλλον», τὸ ἕνα γιὰ τὴν «Ὑπουρ-γικὴν κρίσιν» καὶ τᾶλλον γιὰ τὰ μπακαλόπουλα, μᾶς κίμανε βαθιὰ ἐντύπωση, ἀφοῦ τέτοιο ζήλοσιν ἔχοντες γνῶμης καὶ τέτοις δικαιολογημένῃ, νὰ τὴν πεῖ κανεὶς, πολιτικὴν σὲ κα-μιά ἄλλη Ρωμαιοὶκὴν ἐφημερίδα δὲν τὰπολάξαιμε ἴσως μᾶς τώρα.

Λίγα ἢ γλώσσα... — Μ' ἄς ἀφίσουμε γιὰ τὴν ὥρα κατὰ μέρος τὴ γλώσσα: θὰν τὸ νιώσουμε μοναχοὶ τοὺς οἱ νέοι πὼς γιὰ νὰ κάνῃ στήμιν τὸς ἀλήθειες τοὺς ὁ λαὸς πρέπει νὰν τίς ἀκούσῃ στὴ γλώσσα του.

*

ΓΙΑ νὰλλάξουμε πολιτικὰ μυαλά, ἔλεγε κάποιος φίλος προχθές, γιὰ νὰ χαροῦμε καὶ μετὶ πολιτικῆς ξαναγέννησιν πρέπει πρῶτα πρῶτα νὰ νιώσουμε πὼς Κεντρικὸ Ταμεῖο θὰ πεῖ ταμεῖο δικό σου καὶ δικό μου, ταμεῖο ὁλωνῶν μας, καὶ πὼς κάθε λεπτὸ ποὺ παίρνεται παράνομα ἀπὸ καὶ μέσα, παίρνεται ἀπὸ τὴν τσέπη μας, ἀπὸ τὸ ψωμί μας, ἀπὸ τὸν ἰδρωτὰ μας.

Μὲ τὸ νὰ λέμε:

— Τρώει αὐτὸς, ἔς φάω κ' ἐγώ!

δουλειὰ δὲ γίνεται, τὸ κακὸ δὲ σταματάει. Πρέπει νὰρχι-νύσουμε νὰ λέμε:

— Ὅχι! Νὰ φάει νὰ τρώει αὐτὸς, γιὰ νὰρχινύσουμε

νὰ τρώμε ὅλοι μας.

Μόνον ἔτσι, μὲ τέτοιες ιδέες, θὰ μπορέσουμε νὰ δοῦμε Θεοῦ πρόσωπον καὶ μετὶ.

*

Οἱ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ μας, σὰν τὰ μωρὰ παιδιὰ, παίζουν

ἀγκαλιὰ καὶ ἄλλη μιὰ ἡ Κούλα καὶ τὰστεῖλαν μὲ τὴν ἀρφανὴ τῆς πλύττας τοῦ πατέρα. Γι' ἀντάλ-λαγμα γύρεψαν τὴν κοιλιά ἀπ' τὰννί, μὰ οἱ δυὶ εὐζώνοι, ποὺ τὸ γυρνοῦσαν σὲ σουβλὶ ἀποπίσω ἀπ' τὴν μπαράκι, πρὸλαβαν καὶ τὴν ἔψωσαν στὴ θράκα. Ὁ Θόδωρος Μαβλῆς, ποὺ εἶχε ρθεῖ νὰ ριξῇ μιὰ ματιὰ ἂν εἶν' ὅλα σὲ τάξιν, πῆρε ἕνα μεζὲ καὶ αὐτὸς καὶ ρούφηξε ἕνα τσίπουρο καὶ — νὰ μὴν τὰ πολυλο-γοῦμε — ἀφοῦ οἱ ὑπαξιωματικοὶ πῆραν κ' ἔδωσαν τὴν βραδινὴ ἀναφορὰ στοὺς λόχους τοὺς, μεζεύτηκαν ὅλοι τριγύρω ἀπ' τὸ μακρὸ τραπέζι, ποὺ τοὺς πε-ρίμενε στρωμένον κατὼ ἐπ' τὴν φρετζάτα τοῦ βελου-χιού, κερσὶ ἀπ' τὰ παρὰθῦρα τῆς κούλιας.

Τὴν πρωτοκαθεδρία τὴν ἔλαβε ὁ Συναγών Καρα-φωτιάς. Ὁ Τυλιγάδας φροντίσε καὶ τοῦ προμήθεψε ἕναν ταμπουρά, γιὰτὶ στὰ τέλια τοῦ μπουζουκιστοῦ μπερδεύονταν τὰ δάχτυλά του δὲν τὸ συνήθισε. Ὁ μουσαφίρης Σκαλτσονιώργος καθίσαι πλάγι του, ὁ Μάνθος Σακαρίλος παραπέρα καὶ ὁ Γκινακὸς Κάρ-δαρας ἀντίκρυ σὲ στερνὸ, μὲ τὴν πλάτη γυρι-σμένη πρὸς τὴν κούλια ἀπ' τὸν καιρὸ ποὺ μάλωσε μὲ τὴν Μαριὸν δὲν ἔνασθήκωσε ποτὲ τὰ μάτια στὰ παρὰθῦρα τῆς. Κιτόπι, στὴ σειρὰ ἔλαβε θέσιν ὅλ' ἡ λαβεντιά τοῦ κάστρου καὶ ἀνάμεσά τοὺς ἕνας πο-

λίτης φίλος τοὺς μὲ μιὰ φουσαρμόνικα γιὰ νὰ βα-στᾷ τὸ μπάσο. Τὶ δυὸ μπουζούκια τοῦ βελουχιού καθίσαν πλάι πλάι τὸνν στὰ χέρια τοῦ Φωτοῦλα Τυλιγάδα, τᾶλλον στοῦ Γιώργου Καραμπλιάκα ἀπ' τὴν Ἀντράνοβα. Τὸ χωριὸν τοῦ δὲ φημιζέται γιὰ παιγνιδιὰτορες καὶ γιὰ γλετζεδες, μὰ ὁ λοχίας Κα-ραμπλιάκας ἔλαμε καιρὸ στὴν Καλαμάτα κ' ἐκεῖ ξεσκόλισε σὲ παλίζιμο καὶ σὲ τραγοῦδι.

Αὐτὴ ἦταν ἡ διάταξις τοῦ τραπεζιοῦ. Τάργανα πρόσμεναν, φυσικά, στὴν ἄκρην ὅσο νὰ ξεκοκαλιστῇ τὰννί, νὰ τηλωθῇ ἡ κοιλιά καὶ νὰνοῖξη ἡ διάθεσις μὲ τὰ ποτήρια ποὺ ἔδειαζαν στὴν ὑγείαν τοῦ ἐνός καὶ τᾶλλου. Αὐτὸ δὲν ἄργησε καὶ πρῶτοι οἱ κλα-ψιάρικοι τόνοι τῆς φουσαρμόνικας ἔδωσαν τὸ σύν-θημα.

«Τὰ λελοῦδιν μαρμαρένα, τὰ φιλιὰ φαρμακω-μένα», ταίριασε τὴ σκληρὴ καὶ ξεγοφάρικη φωνὴ του μὲ τὸ μόνον τῆς φουσαρμόνικας ὁ μωραῖτης ἐπιλοχίας Ἀνάστας Παδελόπουλος.

Μία δεύτερη φωνὴ καὶ τρίτη τὸν ἀκολούθησαν καὶ τὸ τραγοῦδι ἀτλώθηκε.

Τὰ μπουζούκια θέλησαν νὰ τὸ συνοδέψουν, μὰ ἡ μπουργάνα τοῦ Φωτοῦλα Τυλιγάδα κατὰ ἔπαθε καὶ χάλασε τὴν ἁρμονίαν.

«Ποῖος διάτανος πῆε καὶ τὸ σκαντάλιζε! Γὼ τὸ σ' ἔναισα τὰπέγιομα», μουρμούρισε φουρκισμένος ὁ πρῶν ὑπαξιωματικὸς καὶ ἄρχισε νὰ κωρτίξῃ τὸ ὄρ-γανό του.

Τὸ τραγοῦδι κόπηκε ἀπὸ τὴν κίτια αὐτὴ καὶ μοναχὴ ἡ φωνὴ τοῦ Γιαννικοῦ Καρδάρου ἀπόσπασε τὸ γόργιμα του:

«Δὸς μου πίσω τὰ λελοῦδιν,

δὸς μου πίσω τὰ φιλιὰ».

Σὰ νάχαν ζυγισθεῖ μετὰ του ἀκούμητοι κνημοὶ καὶ ἀφαιρέθηκε.

Τὰ κατῆξις ξαναδιάσταν μὲ τὴν εὐκαίρια τῆς διακοπῆς: ὁ Φωτοῦλας Τυλιγάδας στάφισε τίλος τοῦ ὄργανό του.

«Ἐλα, Φωτοῦλα, πᾶρ' το τώρα μᾶς γιάστρω-σαι», διάταξε ὁ Συναγών Καραφωτιάς.

Ὁ Τυλιγάδας, εὐθυμότερη ψυχὴ ἀπ' τὸν παλῆτη τῆς φουσαρμόνικας χτύπησε πῶς περιλάρη χορδὴ, πῶς ἐνοικτόκαρδο τόνο.

«Ὅλεις οἱ παπαρούνες, παπαρούνα μου...» ἐν-τῆχησε στὴ γονικὴ σιγὴ ἡ ψιλή, βραχνότερη φωνὴ του.

«Ὅλεις οἱ παπαρούνες, μὲ γίλια μὲ χαρές», βούηξε μ' ἕνα στόμα ἡ λαβεντιά τριγύρω του.

κι αυτοί τὸ παιγνίδι τους—πάζουν τὴν ἀπαρτίαν.

Νῆ, τί κάνουνε : Φωνάζουν οἱ ἀντιπολιτευόμενοι πὼς σώνει καὶ καλὰ πρέπει νὰ γίνῃσι τὲς ἐργασίαι τῆς ἡ Βουλῆς. Ἡ Κυβέρνησις, γὰρ νὰν τοὺς συλλάβει, καμῖνεται πὼς τοὺς ἀκούει, τάζει πὼς τὴν τάδε μέρα θὰ γίνῃ συνεδρία, δὲν ἔχουν ὅμως ἔρκει ἴσαμε καὶνὴ τὴ μέρα ὅλοι οἱ φίλοι τῆς, δὲ γίνεταί ἀπαρτία, (γιατὶ οἱ ἀντιπολιτευόμενοι δὲν πάνε, ἐνῶ μπορούσανε κ' ἔπρεπε νὰ πάνε γὰρ νὰ γίνῃ αὐτὴ ἡ περίφημη ἀπαρτία), κ' ἔτσι ξαναρχινάνε οἱ φωνές, οἱ διάδοσις γὰρ πολιτικὴ κρίσις καὶ τὰ ρίστα.

Καὶ γὰρ τὸ Κοινοβουλευτικὸ αὐτὸ παιγνίδι, τὸ κῶπως ἀσυνείδητο, πληρώνει ἀρκτεὶς χαλιμαδούλες ὁ χαμῆλης λαός.

ΔΙΑΟΛΟΣΚΟΡΠΙΣΜΑΤΑ

II

Τὰ κονκουνάρια στὴ φωτιά
σπιθοβολοῦν καὶ τρίζουν
καὶ σπάνε φλογισμένα.

Στὴ φλογερή σου τὴ ματιά
πόσες καρδιὲς ραγίζουν
κι ἀνάβουνε—δωμένα!

Ρίχνω νεράκι στὴ φωτιά
καὶ σβένει καὶ καπνίζει,
μόν' ἡ σκληρὴ σου ἡ ματιά
δὲν παύει νὰ φλογίζει!

12

Στὴν ἐκκλησιὰ ἡ μάνα σου νὰ μὴν ξαναπατήσῃ!
Ἐκόλασε τὴ γαϊωνιά μὲ τὴ σκληρὴ τῆς γέννα,
γιατὶ ξεχνοῦν τὴν Παναγιά καὶ πάει νὰ προσκυνήσῃ
ὁ κάθε νιὸς ἐσένα!

13

Ἐνα φλουρί στὴν Παναγιά ἐπῆγα νὰ κολλήσω
κ' ἡ Παναγιά τὸ τάμα μου δὲ μοῦ τὸ δίνει πίσω.
Ἐνα φιλάκι μοναχὸ σοῦ ζήτησα καὶ σένα,
μ' ἀφίνεις τὰ χεῖλάκια μου ξερὰ καὶ πικραμένα!

14

Ἄιντε, μάτια μ', ἄιντε φῶς μου,
σὺν πουλὶ γιὰ δὲ γιὰ δὲ,
τὸ δροσάτο τάγεράκι
τῆς Ἀδῆς γλυκοφιλῶ,
νὰ χαϊδέῃ τὰ παντὰ σου!

Ἄιντε, μάτια μ'! Σὺ τοῦ κόσμου
τὸ στολίδι κ' ἡ χαρὰ!
Σὺν πουλὶ πετὴς στὰ ξένα
κ' ἡ ψυχὴ μου λαχταρᾷ
νὰ πετάξῃ συντροφιά σου!

15

Κυπαρισσάκι μου ψηλὸ
ποῦ σεῖσαι καὶ λιγνίσαι,
τὴ ρίζα σου γλυκοφιλῶ
γιατὶ μὲ συλλογιέσαι!
Τὴ λιγερὴ σου τὴν κορφή
σὰ χὰδι μοῦ τὴ γέρνεις
καὶ στὴ θλιμμένη μου μορφή
τὸ χομογέλιο φέρνεις...
Τὸ βλέπω! Σὺν πλαγιάσω
κοντὰ σου, θὰ συχάσω!...

Γ. ΑΒΑΖΟΣ

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ

Ο ΔΗΜΟΣ

Φουρτοῦνα τρελλὴ λυσομανοῦσε μέσα του. Φλόγες πετούσανε τὰ μάτια τοῦ Δήμου. Ὅλη τὴ νύχτα δὲν εἶχε κλείσει μάτι. Στὸ νοῦ του εἶτανε πάντα ἡ Λίτσα μὲ τὸ γραφικὸ τῆς ἐκεῖνο προσωπάκι, μὲ τὰ θεοσκότεινα κείνα μάτια τῆς. Πῶς τοῦ εἶχε σκλαβώσει τὴν καρδιά!.. Πόση φωτιά ἀγάπης τρελλῆς, ἀγάπης ἐξωφρενικῆς ἔκαιε τὰ μέσα του! Νὰ κουρασθῇ, νὰ χύσῃ τῆς καρδιάς του τὸ αἷμα γιὰ τὴ Λίτσα. Νὰ πεση-στὰ πόδια τῆς νὰ κλάψῃ σὰ μωρὸ παιδάκι μπροστὰ τῆς, νὰ τῆς περιγράψῃ μὲ τὰ πῦρ χτυπητὰ χρώματα καὶ μὲ τίς πῖο ἐκφραστικὰς λέξεις τὴν πονεμένη ἀγάπην του, τὸ πάθος του, ποῦ ἀπὸ τόσες μέρες τὸν εἶχε βυθισμένο σὶ παντοτινὴν παραχρή, —νὰ τί ποθοῦσε ὁ Δήμος. Καὶ θὰ τὸ πετύχαινε σὲ λίγην ὥρα.

Ὁ ἥλιος εἶχε περιλούσει μὲ τὸ ἱαρό φῶς του τὴν ὁμορφὴ φύση, ποῦ μόλις εἶχε ξυπνήσει. Πετὰ χτυκὲ ἀπὸ τὴν κλίνη του ὁ Δήμος κ' ἔρριξε μιὰ ματιά στὸ ρολόγι του. Ἐφτάμιστ' ἡ ὥρα. Ὑστερ' ἀπὸ μιὰν ὥρα θὰ εἶτανε κοντὰ τῆς. Ἡ καρδιά του ἄρχισε νὰ γοργοχτυπᾷ μὲ ὀδύνη. Τὰ γόνατά του τρέμανε. Πλῆθηκε κι ἄρχισε νὰ ντύνεται βιαστικά. Γιὰ νὰ δέσῃ τὴν κραβάτα του σίμωσε στὸν κα-

θρέφτη. Τοῦ φάνηκε ἄγριο τὸ πρόσωπό του μ' ἐκεῖνα τὰ κουρασμένα καὶ μελανιασμένα ἀπὸ τὴν ἀγρύπνια μάτια του. Ντύθηκε καὶ κυριεμένος ἀπὸ μιὰν ἀκατανόητη κόπωση ξάπλωσε στὸν καναπέ. Συλλογιότανε. Πῶς νὰρχίσῃ καὶ ποῦ νὰ ταλειώσῃ; Κ' ἐκεῖνη ἄραγε θὰ τοῦ εἰδείνε σημάδια μιανῆς ἰδίας, τόσο τρελλῆς, ἀγάπης; Ποῶς ξέρει; Αὐτὸς—εἰν' ἀλήθεια—ἀπὸ καιρὸ τὴν εἶχε κλεισμένη στὴν καρδιά του τὴ Λίτσα. Κι ἔταν' εἶδε καπνὶν ἀνταπόκρισιν ἀπὸ μέρος τῆς στὸ αἶσθημά του, ἡ ἀγάπη του φούντωσε καὶ ξάπλωσε καὶ λουλούδιζε. Κι ὅλες του οἱ σκέψεις κέντρο εἶχανε πᾶ τὴ Λίτσα. Αὐτὴ βασιλεῖε μέσα στῆς μνήμης του τὰ μυστηριώδη βαθύ. Ἡ ζωὴ χωρὶς τὴ Λίτσα τοῦ φαινότανε φυλακὴ, πόνος, κόλαση.

Νὰ δῇτε τί εἶχε τρέξει. Τὴν εἶχε ἀνταμώσει στὸν περίπατο τὴ Λίτσα πρὶν καμποῦσε μέρες ὁ Δῆμος. Ἐκεῖ μιλήσανε ἀρκετὰ. Ὁ Δήμος βρῆκε τὴν εὐκαιρίαν νὰ τῆς πῇ καμποῦσα λόγια περιορισμένα κ' αἰνιγματικά γιὰ τὴν ἀγάπην τ.υ. Ἡ Λίτσα κατάλαβε καὶ τοῦ ὤρισε μιὰ μέρα νὰρθῇ στὸ σπίτι τῆς γιὰ νὰ τὰ ποῖνε καλύτερα. Κ' ἡ μέρα αὐτὴ ἡ εὐτυχισμένη μὲ κ' ἐπώδυνον εἶχε ζημερώσει. Σὶ λιγάκι θὰ τὴν ἀντάμωνε τὴ Λίτσα ὁ Δήμος.

Εἶχε κοντέψει ἡ ὥρα κι ὁ Δήμος πετάχτηκε στὸ δρόμο. Πορπατοῦσε τὴν ἀραιεμένην. Ποῦ νὰ δῇ μερικά συννεφάκια, ποῦ παίζανε λὲς τὸν κυνηγτὸ στὸν οὐρανὸ! Ἐρτάσε στὸ σπῆτι, χτύπησε τὴν πόρτα, ἀνέβηκε. Ἡ Λίτσα τὸν δὴγῃσε στὸ δωμάτιό τῆς. Ἀρχίσανε νὰ τὸν πνίγουνε οἱ μυρωδιὲς ποῦ σκορποῦσε ἡ κἀμαρα τῆς κόρης. Καθίσανε ὁ ἕνας ἀντικρὺ στὸν ἄλλον. Ἡ Λίτσα εἶχε ὄρος καὶ στάση βασιλίσσας, ἔτσι ποῦ εἶχε ξαπλωθῇ σὲ μιὰ πολυθρόνα. Τὸ χαμόγελο στεφάνωνε ἀδιάκοπα τὰ κατὰκόκκινα χεῖλη τῆς. Εἶπανε πρῶτα πολλὰ καὶ διάφορα ἀερολογήματα. Ὑστερ' ὁ Δήμος ἦρθε στὸ κύριο θέμα. Μιλοῦσε μὲ πάθος καὶ μ' ὅλη τὴ δύναμιν τῆς ψυχῆς του. Τὰ μάτια του δακρυζοῦν. Εἶτανε πολὺ δυστυχισμένος στὴν ἐπουσιῶν ἐκεῖνη θέση, στὸ μαρτύριον ἐκεῖνο, στὴ δοκιμασίαν ἐκεῖνη τοῦ εἶναι του.

Ἡ Λίτσα χαμογελοῦσε, πάντα χαμογελοῦσε. Εἶτανε τραγικὴ ἡ μοιραία ἐκεῖνη ἀντίθεση καὶ μπορῶσε νὰ προκαλέσῃ τὴν πῖο δυνατὴν φρικίαν. Ἡ Λίτσα πῆρε γιὰ πολὺ ταπεινὸν ὄνταριον τὸν Δήμον, σὺν τὸν εἶδε τόσο πολὺ ταπεινωμένο μπροστὰ τῆς, τόσο τσακισμένο ἀπὸ τὸ πάθος του, τόσο ἐξουθενωμένο

α' Ἄιντε, πουλιά μου! ἀλάλαξε ὁ Καραφωτιάς, σκαρταρίζοντας στὸν αἶρα τὰ τρία δάχτυλα.

α' Μπῆμ! μπῆμ! μ

α' Νίλα θὰ γένῃ ἀπόψε! νὰ ρέκαζαν ἄλλες φωνές.

Καὶ τὸ γλέντι μπῆκε στὸ δρόμο του. Τὰ δυὸ μπουζούκια πάλευαν ποῖο νὰ περᾷ τὸ ἄλλο στὸ παίξιμο, οἱ φωνές ποῖα νὰ σκεπάζῃ τὴν ἄλλη στὸ τραγούδι. Φαιδροί, γελοῦμενοι, ἀλαφροί, ἡ βαριοί, παθητικοί, θλιμένοι ἀκλουθοῦσαν οἱ σκοποὶ ἕνας τὸν ἄλλον, ἀδιάκοποι μὲς τὴν ἀδιάκοπὴ εὐθυμία.

Ὁ ἐπιλοχίας Καραφωτιάς ἔδωσε πάλι: τὸ σύνθημα στὴν ἀλλαγὴ τοῦ ὅρους, στὸ πέρασμα σὲ μέλη σοβαρότερα, ψηλότερα. Τὰ δυὸ μπουζούκια σάπασαν, δταν τὸν εἶδαν νὰ πάρῃ τὸν καμπουρά στὰ χεῖρά του. Ὅλοι περίμεναν. Ὁ ἐπιλοχίας Καραφωτιάς ἦταν τραγουδιστὴς μὲ τὸνομα στὰ αὐζωνικά. Ὁ σεβντάς του ἦταν τὰ κλέφτικα. Ἡ ζωὴ ποῦ εἶχε περάσει στὰ βουνὰ τῆς Ροῦμελίας, κυνηγώντας τοὺς φυγόνδικους, πλούτισε τὴν ἀνθολογίαν του καὶ τοῦ ταίριασε τὴ φωνὴ μὲ τὸ γαργάρισμα τῆς βροχής, μὲ τὴ βοὴ τῶν ἐλατιῶν, μὲ τὴ λαλιά τῆς πέριδης, μὲ τὴ τζαμὰ τῶν σπαρῶν. Ὅλα τούτα ἀντιλαλούσαν μ' ὅλους τοὺς τόνους τοὺς καὶ τοὺς ἀχούς τοὺς στὸ μεστό καὶ λαγαρὸ τραγούδι του

καὶ κοντὰ σ' αὐτὰ καὶ πρῶτ' ἀπ' ὅλα ἔτρεμε κι ἀναστένανε σ' ἐκεῖνο ὁ καημὸς μιᾶς λεβεντίας ποῦ χάνετ' ὅλον' ἀπ' τὰ βουνά, ἡ πίκρα γιὰ τὸ χαμὸ αὐτό, ἡ νοσταλγία γιὰ τὸ πέρασμά τῆς καὶ μιὰ κρυφὴ γλυκιὰ ἀπαντοχὴ γιὰ τὸ ξανάθυσμά τῆς. Αὐτὴ ἡ λαχτάρα σὰ νὰ ξεχείλισε τὴν ὥρ' αὐτὴ μὲς τὴν ψυχὴν του κι ἀρχίνασε βαθύ, βαριά:

α' Μὲ γέλασε μιὰ χραυγὴ, ὁ αὐγερινὸς κ' ἡ πούλια καὶ πῆρα πλάγια ταῖθουνά...

Ὁ ταμπουράς μόνον συνόδευε στὰ χεῖρά του ἰδίου ἐπιλοχία κ' οἱ φωνές ἀπ' τὴ μισὴ παρέα ἀκλουθοῦσαν ἀργὰ κι ἀγαλινὰ, γιὰ νὰ τὸ σηκώσῃ ἡ ἄλλη μισὴ ὕστερ' ἀπὸ τὴ φωνὴ τοῦ Τυλιγάδα ἀπάνω ἀπάνω.

Ὅπως ὅλοι οἱ ἑκαυστοὶ τραγουδιστὰδες, ὁ Συμεὼν Καραφωτιάς δὲν τίλιωνε ποτὲ τραγούδι. Καὶ τώρα ὕστερ' ἀπὸ τρία τίσιερ' αὐτὸς γυρίσματος τὸ κοψὲ στὴ μέση.

Καὶ σάπασε κ' ἡ ἄλλη μεριά.

Ὁ καημὸς τοῦ ἐπιλοχία Καραφωτιάς ἀναψὲ λαχτάρας ὅμοιος σ' ὅλο τὸ τραπέζι. Ὁ Φωτούλας ἔδραξε πάλι τὸ μπουζούκι του. Ὁ Γιαννάκος Καραφωτιάς βαλακτώθηκε καὶ τὸ τραγούδι τοῦ Κατσάν τῶν ἀπλώθηκε βαρὺ, μονότονον, θλιμένο. Ἡ λάμψη

ὅμως τὰ γραφικὰ ἀρματωλοῦ ἦταν παλιὰ καὶ θαμπωμένη πᾶ γιὰ τὸ Φωτούλα Τυλιγάδα. Τὰ ὄνειρά του κ' οἱ λαχτάρες του πετούσαν σὲ κοντινότερους καιροὺς. Στὴ φατχία του σύχναζαν ἄλλες σκιές καὶ δόξες νωπότερες, ποῦ γέμισαν τὸν Ἐλυμπο καὶ Κίσσαβο, τὴ Γκιόνα καὶ τὴ Λιάκφυρα, τὸ Μπουμπιστο καὶ τὴ Βελίτσα.

α' Ἐσεῖς πολὺ τοῦ Γρεβενοῦ, Τσίτσου κι Μήτσου μου, ἔσκισε τὴ νυχτιὰ ἡ στριγγιὰ λαλιά τοῦ πρώην λοχία.

Ὁ Τσιτσομήτσος ἦταν μιὰ ἀπὸ τίς σκιές ποῦ ἡ γενιά του εἶχε νταραβέρι' ζωντανότερα ἀπ' τίς δόξες τοῦ Βλαχάβα καὶ τοῦ Κατζαντώνη. Στὰ νιάτα του τίς κυνήγησε κι ὁ ἴδιος στὰ βουνὰ κ' ἐπλεξε γύρω τοὺς καπνοὺς ὥραϊο ὄνειρον, ποῦ ἡ τύχη τόθελε νὰ σβύσῃ πεζότατα στὴ βρώμικη ποδιά τοῦ βελουχτῆ ἔδω στὸν ἔχτο τὰ κροπόταμα. Τὸ ἴδιο ὄνειρον πλανεῖται καὶ τὴ λεβεντιά τοῦ κάστρου ἐκεῖ τριγύρω του κι ὁ ἐπιλοχίας Καραφωτιάς, ἂν κλαίῃ στὰ τραγούδια του τὴν περσμένην χάριν τῶν βουνῶν, κλαίει ἀπαντοχίς κ' ἐλπίδες τῆς γενιᾶς του ποῦ ὅσο πᾶν καὶ σβύσονται. Οἱ σκιές, ποῦ ζύπνησε ἕνα γύρω τὸ τραγούδι τοῦ Φωτούλα Τυλιγάδα, δὲ γέμισαν μονάχ' αὐτὰ τὰ βουνά, δὲ στοίχισαν καθὲ

από την αχαλίνωτη αγάπη του. Κ' είχε χάσει πολύ στη συνείδησή της γι' αυτόν. Έξευτελιστικό πράγμα, σκέφτηκε. Αυτή ποτέ δε θα γαπούσε με τόση τρέλλα. Κ' έτσι όχι μονάχα δεν έδειξε καμμία συμπάθεια στο Δημό, κι όχι μονάχα δε συγκινήθηκε από την πρωτάκουστη αγάπη του, μα κι άρχισε να τον εірωνεύεται :

— Όχι δά και τόσο κατάκαρδα το πράγμα, καημένη Δημό...

— Πώς ; όχι κατάκαρδα ; Μα δέ μαντεύεις το μαρτύριό μου, τον ψυχικό μου συγκλονισμό ;

— Δέ σού λέω... Μα δέν κάνει και τόσο πολύ...

— Δέν κάνει ; Ίσως. Μα μπορώ να κάνω αλλοιώτικα ; Πές μου.

Και σαν πουλί με κομμένα φτερά σηκώθηκε ο Δημός βιαστικός, πήρε το καπέλλο του κ' έφυγε. Σάν Έφιάλης τον παρακολουθούσε εκείνο το εірωνικό χαμόγελο της Λίζας. Να μήν ένοζ και να κοροϊδεύη τί πιό εύγενικό του όνειρο, έ ; Φοβερό. Πορπατούσε βιαστικός σά νάτρεχε. Τά συννεφάκια στον ούρανό παίζανε ακόμα τον κυνηγητό. Έφτασε τέλος στο δωμάτιό του και ξαπλώθηκε στον καναπέ. Βυθίστηκε σά σε λήθαργο. Αξάφια πετιέται άπάνω σάν τρελλός και χτυπάει δυνατά με τά δυό χέρια του το τραπέζι ψιθυρίζοντας :

— Πρέπει να την ξεχάσω τη Λίζα, πρέπει να την ξεχάσω.

Άραγε την ξέχασε ως τά τώρα ;

Καστελλόριζο.

MIX. Γ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

ΕΓΩΓΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΓΑΠΗ

Σί τρεις περασμένους Νομάρδες, (άρθ 319, 320, 321) στο άρθρο του «Γιά τίν έγωγισμό και τούς έγωγιστάς», ο κ. Γ. Ν. Παπανικολάου έρχεται νάπαντήσει σ' ένα παλιό άρθρο του κ. Δούλου Δουλεύτη, που είχε δημοσιευτεί στο 183 φύλλο του Νομάρ, άπάντηση κι αυτό σ' ένα άλλο άρθρο του κ. Βουτιεριδής.

Ο κ. Δούλος Δουλεύτης, τόν όποιον δέν έχω την τιμή να γνωρίζω, είναι για μένα εκείνος, ο όποιος στην ένδιαφέρουσα εκείνη συζήτηση, που είχε γεννηθεί στο Νομάρ το βιβλίο του κ. Σκληριού, πío σοβαρά και πιό έπιστημονικά άπ' όλους όσοι έγγρα-

ψαν τότε, καταπίσθηκε το ζήτημα, και το άρθρο του εκείνο με τίς γερές ιδέες του είναι άπό τά σπάγια έπιστημονικά άρθρα που γράφθηκαν στην Έλλάδα.

Δυό δυνάμεις είναι που συγκρούονται κυρίως μέσα σ' όλη εκείνη τη συζήτηση. Ο Έγωγισμός κ' η Αγάπη. Ο κ. Δούλος Δουλεύτης στο περίφημό του εκείνο άρθρο έρχεται και μάς άναπτύσσει, άν και κάπως αδύνατα στο μέρος που μιλεί για τόν άτομικόν έγωγισμό των κυβερνούμενων τάξεων, τί είναι έγωγισμός και τί αγάπη, και ποιά άπ' τίς δυό αυτές δυνάμεις διέπει σήμερα άληθινά τίς κοινωνίες, τη φύση δλόκληρη, ποιά κλεί μέσα της τά περισσότερα στοιχεία ζωής. Ο κ. Παπανικολάου έρχεται σήμερα να άποδείξει έσφαλμένες τίς περί έγωγισμού ιδέες του κ. Δουλεύτη, άποτεινόμενος προς τούς έγωγιστάς όλους ζητεί πρώτα πρώτα έναν όρισμό του έγωγισμού, γιατί δεν του φαίνεται αρκετός εκείνος τόν όποιον βγάζει άπό το άρθρο του κ. Δουλεύτη, ότι δηλ. ο έγωγισμός είναι μία και μόνη δύναμη που βγαίνει άπό το άτομο, γεννά τη φυλή και τότε παίρνει φυλετικό χαρακτήρα. Άπό τά πολλά θυμαστικά που μεταχειρίζεται ο κ. Παπανικολάου ζητώντας να εξηγήσει τόν όρισμόν αυτόν, υποθέτουμε πως δέν πολυκατάλαβε τί θέλησε να πει ο κ. Δουλεύτης. Έμείς λοιπόν, μία που άποτεινεται σ' όλους τούς έγωγιστάς, έρχόμαστε να του δώσουμε έναν πιο άπλό και πιο εύκολον όρισμό. Άς μάς έπιτρέψει όμως πρώτ' άπ' όλα ο κ. αυτός να του πούμε, πως ένας που έρχεται να συζητήσει έπιστημονικά άπάνου σ' ένα τέτιον σοβαρό ζήτημα πρέπει πρώτα νάχει νιώσει κάτι στοιχειώδη πράγματα, άπαραίτητα για να μπορέσει να χωνέψει κατόπι ένα τέτιον γενικό ζήτημα. Μα όταν ο κ. Παπανικολάου έρχεται και μάς μιλάει για «έγωγιστικούς προϋπολογισμούς» όταν μάς λέει πως «ο έγωγισμός είναι μία ένσυνείδητη μεταφυσική ένότητα που σκέπτεται και ενεργεί έν έπογνώσει ενός άποτελέσματος», όταν για να μάς άποδείξει πως άλλα έλατήρια, διάφορα άπό τόν έγωγισμό, είναι εκείνα που ώθούνε τόν άνθρωπο προς ιδέες ώρισμένες και πράγματα, μάς φέρνει παράδειγμα «ένα νέο ένθουσιώδη που θυσιάζεται για ένα ιδανικό», τότες το βλέπουμε και λαμβάνουμε το θάρρος να του το πούμε πως δέν τά κατάλαβε τά ένθουσιώδη αυτά πράγματα ή πως δέ θέλει να τά καταλάβει. Δέν ξεχωρίζει λ. χ. το ένστιχτο άπό το κατ' έπιβολήν, άπό την έξη-

γιατί ο έγωγισμός είναι ένστιχτο, ένστιχτο κι όχι ένσυνείδητη ένότητα που ενεργεί, καθώς λέει, έν έπιγνώσει και με προϋπολογισμούς, είναι ετό ένστιχτο με το όποιο γεννιέται ο άνθρωπος, ή έμφυτη εκείνη τάση στο να υποτάξει κάθε κατώτερό του όν και να φανεί άνώτερός του, το ένστιχτο που τόν ώθει στη διαιώνιση του είδους του, στην ύπερική. Κι άν υπό την έπίδραση της εξέλιξης, την όποιαν τίποτε δέ δύναται ν' άποφύγει, ο έγωγισμός έφθασε στο σημείο, ώστε στην έποχήν αυτή του ρωμαντισμού και της νεοκαντέντσας να φανεώνεται υπό τη μορφή της αγάπης, να γίνεται το έλατήριο κάθε όχλοκρατικού κινήματος άν ή θρησκεία του έκφυλισμού ήρθε στην έποχή της νεοκαντέντσας να δεχτεί στις άγκάλες της κι αυτό ακόμη το ρωμαϊκό κράτος, τόν κυριώτερο αντίπρόσωπο του άτομικού έγωγισμού και να υποτάξει την άτομικήν ενέργεια και θέληση σε μιάν άνώτερη δύναμη φανταστική, — μελονότι κ' ή θρησκεία του Χριστού δέν είναι παρά ένα άλλο φανέρωμα του έγωγισμού —, να δώσει στον έγωγισμό τη μορφή της αγάπης, και στην ενέργεια τη φυσική, τη μορφή της αὐτοθυσίας για τούς άλλους, άν, λέμε, ύστερα άπό όλα αυτά, έφτασε στο σημείο, ώστε να μή διακρίνεται πιά άπ' εύθείας στέν άνθρωπον ο έγωγισμός αυτός, δέν έχουμε, παρά να τόν ζητήσουμε στα ζώα σήμερα, στών όποιων τη διανοητική κατάσταση πρέπει να βρίσκονταν άπάνου κάτου ο άνθρωπος πριν υποστεί την εξέλιξη και εθάρσει στο σημείο που βρίσκεται σήμερα.

Ο κ. Παπανικολάου άπορεί έπίσης πως ο έγωγισμός άπό άτομικός μπορεί να γίνει διά μιας φυλετικός και ο έγωγιστής να θυσιάζεται άξαφνα για το καλό της φυλής. Φαίνεται ότι δέν το συλλογίστηκε διόλου πως ο άνθρωπος, όπως και το ζώο, άμα πολλαπλασιάζει το είδος του σε οικογένεια, σε φυλή, ή φυλή αυτή είναι αυτό το είδος του, αυτή ή ύπαρξή του, αυτός ο ίδιος, κ' έτσι όχι ή αγάπη, καθώς συμπερνάει, παρά το ένστιχτο το άτομικό, ή συγγένεια, είναι εκείνο που τόν τραβάει, που τόν συνδέει προς έκαστο μέλος της φυλής αυτής. το ένα μέλος της μεγάλης αυτής οικογένειας προς το άλλο, τόσο στέν κοινωνικό άνθρωπο, όσο και στο άγελόζωο. Δέ σκέφτηκε πως ή αγάπη, όσο κι άν φαίνεται σήμερα σαν ένστιχτο, ως τόσο τοῦτο δέν την έμποδίζει να είναι πάντα οικειοίδη, το όποιο με τη θρησκεία καθιερώθηκε διά των αίωνων ώστε σήμερα να φαίνεται σαν κάτι έμφυτο στέν άνθρωπο.

κορφή και ράχη, κάθε χωριό και χούνη και κλεισούρα, δέν κράτησαν την παράδοση της λεβεντιάς και της άντρείας στη λαϊκή ψυχή, μα πλημύρισαν με χρυσά γακόνια και τούς καφενέδες, στόλισαν με άστραφτερά σπαθιά τίς σεράτες και σκόρπισαν άποστράτους συνταξιούχους άπ' άκρη σ' άκρη στα βουνά και στα χωριά. Άπόψ' εδώ τά παλικάρια δέν άναστεναίζουν για κόψια άέρινα όνειρα χαμένα, μα για πόθους ζωντανούς με σάρκα κ' αίμα. Κάθε λεβέντης άπ' το κάστρο θαγν κ' ένα λεβέντη χωριανό να ύμνολογώγη, ένα ιδανικό παλικαριάς να ιδή μπροστά του άναστημένο. Άργά, έπίσημα, κληψιάρικα, συγκρατητά κι άπανώς άντηχούσε τά τραγούδια του Σπανού, του Τάκη, του Ντελή, του Κόγκαλου, του Πατσούρα, του Σβονιά, των Λαζαρέων το γλέντι άλλαζε αυτήν την ώρα σε κτα νυχτικό μνημόσυνο ληστών κι άρχιληστών παλιών και νέων, άπ' όλα τά βουνά κι όλους τούς τόπους. Τά πουλιά ξορκίζονται να μή λαλήσουν πιά, τά ηδόνια να γουδαθούν, οι κοῦκοι να λουφαξουν, οι όμορφες κ' οι μαυρομάτες να μήν αλλάξουν τη λαμπρή και να μή βγούν στο χοροστάσι, γιατί τόν έναν ήρωα σκότωσαν, τόν άλλο λαθωσαν, τόν τρίτον τσάκωσαν, τόν τέταρτο τόν πάν να τίν κρεμά-

σουν. Η φωνή του Φωτούλα βράχιασε, ή πένθ του άπ' την όρμη του πάθος πάει να σπάση τά τέλια του μπουζουκιού. Ο Καραμπλιάκας άναψε κι αύτός με τ' άλλο το λαλούμενο, ο Γιαννάκος Καρδάρας χούγκιζε πως δέ ματάνει τίτιο πατιρντί, ο Θόδωρος Μαβλής μνηκεί δλόβολος στο κέφι, ο Άνάστος Παδελόπουλος μνημόνεψε κι αυτός το Λίγκο το λεβέντη κ' έτσι ξετρούπισσε και το Μωριά μπροστά στους ρουμελιώτες. Μιά δόξα δέν ύμνήθηκε μονάχα κ' ένα όνομα δέν άνεφέρθηκε του Κωσταντέλου. Κάποιος, που το χωριό του ένέχονταν στο φόνου του, ήταν στην παρέα και κανένας δέν είχε όρεξη να ξανάψη πατροπαράδοτες μνησικακίες στο βελτινό λοχία. Ένας ήταν φέβος μήν το κάμη, ο νεόφερτος συνάδερφος που ίσως δέν ήξερε πως ο άδερφός της μάνας του στερνου είχε πάει κ' έκείνος θάσος μαζί με το μεγάλο ήρωα. Μα ο Άχιλέας Σκαλτσογιώργος σά να μή φλογίζονταν άπό λαχτάρες τέτιες. Σάν ήρθε ή άράδα του να τραγουδήσει, γύρισε ξάφνω το σκοπό σ' άλλον καημό και σ' άλλον πόνο.

«Θέλουν νάνήσουν τά κλαριά, βλάχα, βλαχούλα μου...», άρχισε άπαλά, σιγαλινά.

Όλοι σάπασαν μεμιάς.

«Κι ο πάγος δέν τάφνει» θέλω κ' εγώ να σ'

άρνηθω...

«Κι ο πόνος δέ μ' άφίνει», το πήρε ο Γιαννάκος Καρδάρας άξαφνα βραχνά άπ' τ' άλλο μέρος.

Ο Καραφωτιάς έκαμε κίνημα να τόν σωπάσει άν δέν φοβόνταν μήν τόν παρανόηση ο πρώην ίραστής της άρεθωνιστικής του, θά του βούλωνε το στόμα με την άπαλάμη. Πρόλαβε όμως άλλος και του έκαμε νόημα και σάπασε.

Κι ο Σκαλτσογιώργος ξαναπήρε μόνος το τραγούδι. Τριγύρω τσιμουδιά όλοι κράτησαν και την άναπνοή, κρεμάστηκαν άπ' τα χείλη του. Η φωνή του, με τη συνοδεία των μπουζουκιών μονάχα, άγάλια άγάλια άνέβηκε κ' ύψώθη βεργολίγερη, τρεμούλιασε άπαλά γλυκά και λίγισε, κελάρισε και τρίλισε, σαν τη λαλιά του κίτσιφα, χαμήλωσε ξανά, τσακίστηκε, βράχιασε και μουρμούρισε, σαν τραγουδιού παραμένο, για νάνέθη και να παιγνιδίστη πάλι, σκερπώντας κρουσταλένια τρίμματα, τά γελαστό φλυαρήμα γαλιάντρας, να ξαναπέσει και να ξανασηκωθεί, να παιγνιδίστη και νάναστενάξει, όσο να σβύση ψιθυριστά, σαν άνετριχίσμα άγριού στα φύλλα.

Ο Συμεών Καραφωτιάς σήκωσε πρώτος το ποτήρι. «Γεια σου, όρέ Σκαλτσογιώργε, γεια σου !» Η γνήσια τέχνη ξέρε να δίνει πρώτη το δικίο

Κι ὁ νέος πού μᾶς φέρνει παράδειγμα ὁ κ. Παπανικολάου, εἶναι ὁ νέος ὁ θεμελιωτής μὲ τὸ ρωμαντισμὸ τοῦ βιβλίου· δὲν εἶναι τὸ ἐνστιχτο πού τὸν ὠθεῖ νὰ θυσιαστῇ γιὰ μιὰ ιδέα, εἶναι ἡ ντεκαντέσσα, ὁ ἐκφυλισμὸς πού παρατηρεῖται παντοῦ ὅπου ἡ θρησκεία ἔχει ἀφίσει βαθειὰ τὰ ἴχνη της. Καὶ τῆς ντεκαντέσσας αὐτῆς ὁ κυριώτερος ἀντιπρόσωπος σήμερον εἶναι οἱ Γάλλοι, μ' ὅλο τὸ ψευτονεωτερικὸ τους πνεῦμα.

Ὅσο γιὰ τὰ βιβλία καὶ τοὺς φιλόσοφους πού λέει ὁ κ. Δουλεύτης, δὲν κατ'ἀλάθευ φαίνεται, ὁ κ. Παπανικολάου τί ζητοῦσε νὰ πεῖ. Ὁ κ. Δουλεύτης λέει, καὶ μὲ δίκιο, στὰ λόγια του ἐκεῖνα, ὅτι μισεῖ τὸ κατ' ἐπιβολήν, ἐκεῖνο πού δεχόμαστε ἀπ' ἐξω, τὸ φκιασίδι τὸ ὁποῖο ζητοῦμε νὰ φορέσουμε στὴ φύση μας, τὴν ξένη φιλοσοφία, τὴν ὁποίαν ζητοῦμε νὰ ἐπιβάλλουμε στὸν ἑαυτὸ μας χωρὶς νῆναι μέσα μας, τίς ιδέες στὶς ὁποῖες προσηλωμένοι τυφλὰ ἀπομακρυνόμαστε ἀπὸ τὴ ζωὴ.

Τέλος δὲ ἐξομῶμε σ' ὅτι ἀπορρῶ κατ' εὐθείαν τὴν Ἑλλάδα. Σήμερον στὴν Εὐρώπῃ οὐ πνεύματα βλέπουμε ν' ἐκδηλώνονται γιὰ τὴν ὑπερηχί. Τὸ Γερμανικὸ καὶ τὸ Σλαβικὸν πνεῦμα. Ὁ Γερμανικὸς ἐγωϊσμός, ὁ ὁποῖος συγκεντρώνεται ἐν ὁλοκληρῷ μέσα στὸ σιδερένιο ἀρχιγυμναστήριον, τὸ Βίσμαρκ, εἶναι ἐκεῖνος πού κάμνει σήμερον τὴ Γερμανίαν μεγάλη. Ἡ ἰσχυρὴ κυβέρνησις, πού ὁ Βίσμαρκ αὐτὸς γυροθεμελίωσε, εἶναι μιὰ ἀπὸ τίς ἀπολυταρχικώτερες κυβερνήσεις τῆς Εὐρώπης, καὶ κατορθώνει νὰ πνίγει τὸν τρομερὸ ἀναβρασμὸ τόσο διαφόρων φυλῶν στὴν ἐξουσία της, ὥστε οἱ τελευταῖες νὰ ἐνεργοῦν ἀσυναίσθητα, ὅπως διόλου κατ' ἀπὸ τὴ σιδερένια της θέλησις, νὰ τὴ δουλεύουν γιὰ νὰ θεμελιωθῇ καὶ νὰ γίνῃ μεγάλη. Κι ὁ ὄχλος ἐκεῖ ξέρεῖ κατὰ πῶς ὁ μικρὸς εἶναι γεννημένος γιὰ νὰ δουλεύει τοῦ μεγάλου, νὰ παρέχει τὰ μέσα γιὰ νὰ γίνῃ μεγαλύτερος. Ὁ ἐγωϊσμὸς αὐτός, πού ἀνεβαίνει σήμερον τοὺς Πρώσους ἀπάνω ἀπ' ὅλες τίς ἄλλες γερμανικὰς φυλὰς, φανερώνεται σήμερον στὴ μορφή τοῦ Πανγερμανισμοῦ. Ἔτσι καὶ οἱ Σλαβοὶ. Στὴ Ρωσσίᾳ οἱ ἄρχοντες ἔχουν συγκεντρωμένη τὴν ἐξουσία στὰ χεῖρά τους. Ὁ λαὸς τοὺς δουλεύει. Ξέρεῖ τὸν προορισμὸν τοῦ ὁ λαὸς αὐτός· καὶ τέτιοι λαοὶ δοξάζονται. Ἐδῶ ὁ ἐγωϊσμός φανερώνεται στὴ μορφή τοῦ αἰώνιου μας σκιάχτρου, τοῦ Πανσλαβισμοῦ.

Ἄς ἀφίσουμε ὡς τότο τοὺς πολὺ μεγάλους καὶ δὲ πάρουμε παράδειγμα τοὺς μικρότερους, τοὺς

λαοὺς πού λευτερώθηκαν ἀργότερα μας, τοὺς τριγύρω μας Σλαβικοὺς λαοὺς τοῦ Αἴμου. Τοὺς Βουλγάρους, λ. χ. Αὐτοὶ ἂν καὶ μπῆκαν πενήντα χρόνια ὑστερὰ ἀπὸ μᾶς στὴν πολιτικὴν ζωὴ, ἐμὼς σήμερον στίκονται ὡς κράτος ἐκατὸ χρόνια μπροστὴν τῆς μας. Γιατί μόνον λευτερώθηκαν ἀπὸ τὸ ζυγὸ βγήκαν δυὸ τρία ἱκανὰ χεῖρα, τὰ ὁποῖα τοὺς διωγόντων στρατιωτικὰ. Καὶ τὸ πρῶτο πράγμα πού ἔχει ἀνάγκη ἕνας ἐπαναστατημένος λαὸς εἶναι ἡ στρατιωτικὴ διοργάνωσις, καὶ ἕνας στρατιώτης μόνον μπορεῖ νὰ διοικήσῃ ἕναν τέτιον λαόν. Παράδειγμα ἡ Γαλλικὴ ἐπανάστασις καὶ ὁ Ναπολέοντας. Τί συνέβηκε ὅμως μ' ἐμᾶς; Τὸ Ἑλληνολατικὸν Πνεῦμα, μὲ κυριώτερούς του ἀντιπρόσωπους τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς Ρωμαιοὺς, ἔζησε μιὰ μέρα καὶ ἀκμασε καὶ ἔδωσε κατόπι. Ἀπὸ τὰ ἐρείπια τοῦ ξεπέταξε γιορτὰ ζωὴ τὸ Γερμανικόν. Ἐξῆς καὶ ἐκεῖνο καὶ ἀκμασε καὶ θὰ δώσει μιὰ μέρα γιὰ νὰ κάμῃ τόπο στὸ Πανσλαβικόν, τὸ ὁποῖον σήμερον παρουσιάζει τὰ δυνατώτερα στοιχεῖα ζωῆς. Ἡ μέρα τῆς Ἀναστάσεως τῶν Ἑλληνολατικῶν λαῶν δὲν ἐφθασεν ἀκόμα. Ἡ ἐπανάστασις τοῦ εἰκοσίου, μιὰ ἐπανάστασις ἀστική, ἡ ἀνασῆτασις τοῦ Ἰταλικοῦ κράτους, ἡ θρησκευτικὴ μεταρρύθμισις τῆς Γαλλίας δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ προσπάθειαι, ἐμὼς πρῶτες, οἱ ὁποῖες προκρίναι νὰ πνιγῶν μέσα στο μέγαλο ρεύμα τὸ ὁποῖον μιὰ μέρα θὰ ξεσπάσῃ. Γιατί τότε ἀπὸ τοὺς ἀνεξάρτητους σήμερον λαοὺς τῆς Εὐρώπης ἐκεῖνοι μόνον θὰ μπορέσουν νάντιστῶν στὸ ρεῖμα αὐτό, πού ἔχουν σήμερον τὰ δυνατώτερα στοιχεῖα μέσα τους. Τὰ στοιχεῖα αὐτά, τὰ ὁποῖα λείπουν ὁλοτελῆ ἀπὸ τὸ σημερινόν Ἰταλικόν καὶ τὸ Γαλλικόν βασιλεῖον, λείπουν καὶ ἀπὸ τὸ Ἑλληνικόν. Γιατί, ἂν ἡ Βουλγαρία κατορθώσῃ νὰ βγάλῃ ἕναν ἄλλο Βίσμαρκ, ἕνα Σαρμπούλφ, ἐμεῖς ὅμως δὲν μπορέσαμε νὰ βγάλουμε τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον πού θὰ μᾶς διοργάνωνε στρατιωτικὰ καὶ πολιτικὰ, γιατί δὲν ἔχουμε μέσα μας τὰ στοιχεῖα πού θὰ γένοντοσαν τὸν ἄνθρωπον αὐτόν. Γιατί ἐμᾶς ὁ λαὸς ὁ Ἀρρωστημένος ἀκόμα κάτω ἀπὸ τὴν ὀλέθρια ἐπίδρασις μιᾶς σάπιας θρησκείας ἐπὶ τόσους αἰῶνες. Ἀποδείξῃ τὸ κίνημα τοῦ 97. Αὐτὸ εἶναι λοιπὸν πού μᾶς λείπει ἐμᾶς σήμερον, ἡ δυνατὴ κυβέρνησις, ἡ ὁποία θάρρει νὰ ὑποτάξῃ τίς ὀχλαγωγικὰς μᾶς τάσεις, καὶ ὅχι οἱ σάπιας σοσιαλιστικὰς ιδέαι, οἱ ὁποῖαι καὶ ἂν φανερόνται σήμερον στὴν Ἑλλάδα, ἐρχονται νὰ δείξουν πῶς ἐμᾶς πολὺ μακρότερα ἀκόμη ἀπὸ τὸ φῶς,

πῶς ἡ ὥρα τῆς νεκρανάστασις θάρρει πολὺ νὰ σημάνῃ.

Βλέπω δὲ γιὰ νὰ πῶ αὐτὰ τὰ ἀπλὰ πράγματα στὸν κ. Παπανικολάου, ἀναγκάστηκα ν' ἀπομακρυνθῶ κομματι ἀπὸ τὸ θέμα μου. Ξαναγυρίζοντας λοιπὸν στὸν πρῶτον μου σκοπὸν τοῦ λέω, ὅτι οἱ ἀποδείξεις πού μᾶς ἔφερε μὲ τὴν ἀξίωσιν νὰ ἀναιρέσῃ τὸν κ. Δουλεύτην εἶναι σάπιας. Ὅτι δὲ τὸ μόνον πού μποροῦσε νὰ τοῦ παρατηρήσῃ, καὶ τὸ παρατηρεῖ, ἀλλὰ ὄχι ὀρθῶς, εἶναι ὅτι ὁ κ. Δουλεύτης πολεμᾷ νὰ συμβιάσῃ δυὸ διάφορα πολὺ ἐντιχτά, λέγοντας ὅτι ὁ Ρωμῖος πού πολεμᾷ τὸ Βούλγαρον ὠθεῖται ἀπὸ τὸν ἐγωϊσμὸν τῆς φυλῆς. Γιατί ὁ Ρωμῖος, φύσει ρωμαντικοῦ χαρακτῆρα πλασμένου ἀπὸ τὸ κλίμα καὶ τὴ θρησκεία του, πολεμᾷ παντοῦ γιὰ ἕνα ἰδανικόν τοῦ βιβλίου, — ἐννοεῖται ὑπὸ τὴ γενικὴ ἐννοια τῆς λέξεως — καὶ ὄχι γιὰ νὰ χρησιμεύῃ τὸ πτώμα του γιὰ βαθμίδα τοῦ κατόπι του. Ὡστε στὸ Ρωμῖον εἶναι πάλι ὁ ἀτομικὸς καὶ ὄχι ὁ φυλετικὸς ἐγωϊσμὸς.

Αὐτὰ νομίζω ὅτι ἔπρεπε νὰ πῶ τοῖς κ. Παπανικολάου. Καὶ σὲ καθε μιὰ ἄλλη περίπτωσις θὰ νόμιζα περισσὸν νὰ πῶ τόσα πραγματικά. Ὅταν ὅμως βλέπω πῶς τέτιαις ιδέαις, ἰδίως σαθρὰς καὶ ὀλεθρίας γιὰ τὸ ἔθνος μας, ἰδίως ἀρρωστικὰς καὶ σάπιας ἀρχισαν νὰ μᾶς φουρνιούνται καὶ ἀπὸ τὴ Γερμανίαν, τὴν ἐπὶ τοῦ μεγάλου Ἰσθμικοῦ ἐγωϊσμοῦ, τὴ χώρα πού ἐβγαλε ἕνα Βίσμαρκ καὶ ἕνα Νίτσε, καὶ τὴν ὁποίαν ἀπ' ἐσους δικούς μας πῆγαν ἐκεῖ ἕνας Καμπίσος μόνον μπόρεσε νὰ κλείσῃ ἀνέπαφον μέσα του, ὡς τότε ἀγανακτῶ ἀληθινὰ. Κι ὅταν ἐρχονται καὶ μᾶς λένε μὲ τὴν ἀφελιστὴ ἐπιπολαιότητα «Ἐμεῖς τὰ παιδιὰ τοῦ Γκαίτε! περιφρονῶμε τὸν ἐγωϊσμὸν καὶ θεωροῦμε τοὺς ἐγωϊστὰς ἀφιλοσόφητους καὶ βαρβάρους»!... ὅταν, λέμε, σήμερον τέτιαις ἱεροσυλίαις ἐκφέρουνται εἰς βίβλος τῆς μεγάλης ἐκείνης σκίης, ὡς τότε τοὺς οἰκτεροῦμε τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς καὶ τοὺς λυποῦμαστε. Καὶ λέμε μὲ τὸ νοῦ μας: «Ἀκόμα τί θάκούσουμε, κακόμοιρε Γκαίτε!»

Τελειώνοντας δὲν ἔχω ἄλλο, παρὰ νὰ συμβουλεύω τὸν κ. Παπανικολάου νὰ λάβῃ τὴν ὑπομονὴν νὰ ξαναδιαβάσῃ αὐτόν τὸ σοσιαλιστὰ, τὸ Γκαίτε. Κι ἂν ἰδῇ πῶς πάλι τὸ ἴδιον καταλαβαίνει, τότε τὸ καλύτερον πού ἔχει νὰ κάμῃ εἶναι νὰ ἐμμένῃ στὰ πατροπαράδοτά του, ὀπλισμένος μ' ὅλην τὴν δυνατὴ περιφρόνησιν γιὰ τὸν ἐγωϊσμὸν καὶ τοὺς ἐγωϊστὰς, τοὺς βαρβάρους. Ἡ τουλάχιστον ὅταν γράφῃ τέτιαις

πὺ χρωστᾷ στὴ γνήσια τέχνη.

Ὅλοι ἤπιαν στὴν ὑγείαν τοῦ Σκαλτσογιώργου. Σιωπὴ κράτησε γιὰ μιὰ στιγμὴ ὑστερ' ἀπὸ τὸ τραγούδιμα του.

Ἀντικρινὸν στὸ μπαλκόνι τῆς Κούλιας σὰ νῆνα· δέυτηκε ἕνας ἱσκιός.

Ὁ ἐπιλοχίας Καραφωτιάς τετραφάσθηκε. Ὁ Σκακρέλος δὲν κουνήθηκε στὸ κῆθισμά του.

Στὴν ἄλλην ἄκρην τοῦ τραπέζιου ἔστησε καὶ ἐκεῖ τὸ παθὸς τῆς ἀγάπης καὶ ἡ φυσαρμόνικα ἀρχισε πάλι τὸ κλῆμα της.

«Ἐῖς φρικτὴν μαύρην νύχτα,
εἰς σιγὴν κοιμητηρίου,
ἀντικρινὸν νε-ροταφεῖου...»

μουρμούριζε ὁ Ἀνάστος Παδελόπουλος τὴν ἴδια ὥρα πού, κουρτισμένος ἀπὸ τὸ τραγούδιμα τοῦ Σκαλτσογιώργου, ὁ Καραφωτιάς ἀπλωνε τὸ χεῖρ του στὸν ταμπουρά.

Ὁ Παδελόπουλος εἶδε τὸ κίνημα τοῦ συναδέρφου του καὶ σάπασε.

«Ἐλα, πάρε κανέναν, τοῦ ψιθύρισε καὶ ὁ Σκαλτσογιώργος.

Ὁ Καραφωτιάς ἀπλωσε τὸ χεῖρ πάλι στὸ ὄργανον.

Μὰ ἡ τρικλιστὴ φωνὴ τοῦ Θόδωρου Μαβλῆ ἀπ' τὴν ἄλλην ἄκρην τὸν ἐκοψε ξανά.

«Τὸ παιδί πού μέ... τὸ παιδί πού μέ...», τραυλίζε ὁ τραυματισμένος ὑπαξιωματικὸς καὶ σκουνοτούσε τοὺς πομπουλοτσίδες νὰ τὸν βοηθήσουν.

«Ἄς κάμουν καὶ ἄλλοι τὸ κέρτι τους», εἶπε ὁ Καραφωτιάς καὶ σηκώθηκε ἀξαφνα, ἀπιδρώνοντας τὸν ταμπουρά στὸ κῆθισμά του.

«Ἄχ, πού πάς;» ρώτησε ὁ Σκαλτσογιώργος.

«Π'θελᾶν», ἀπάντησε ἀδιάφορα ὁ πρῶτος. «Θὰ γυρίσω ἀμέσως», πρόσθεσε καὶ ἔφυγε.

Κανένας δὲν τὸν πρόσεξε. Ὁ Σκαλτσογιώργος καὶ ὁ Σκακρέλος εἶδαν μοναχὰ τὴ φουστάνελα του πού ἀσπρίσε μιὰ στιγμὴ ὅτε πρὸς τὸν δρόμον. Ὁ δεύτερος εἶδε σὺντονα πῶς καὶ ὁ ἱσκιὸς ἀπὸ τὸ μπαλκόνι τῆς Κούλιας χάθηκε· καὶ τὴ στιγμὴ αὐτὴ δὲν ἔμεινε ἡσυχος στὸ κῆθισμά του.

Τὸ γλῆντι ἀναψε τώρα στὴν ἀντίπερ' ἄκρην τοῦ τραπέζιου. Κέντρο ἐκεῖ ἦταν ὁ Θόδωρος Μαβλῆς καὶ ὁ Φωτούλας Τυλιγαδάς. Ὁ πρῶτος λοχίας εἶχε τὴν τέχνη νὰ ταιριάζεταί με ἑλούς. Μπορούσε νὰ ἐνθουσιάζεταί με τίς λεβέντικες ὁρμὰς τοῦ Καραφωτιά καὶ σύντομα νὰ νοιώθῃ καὶ τίς παρὰξενὰς λιγὰς καὶ κλίσεις τοῦ Θόδωρου Μαβλῆ. Οἱ κακὲς γλώσσες

σερ μάλιστα ἐλεγαν πῶς τίς αἰσθάνεταί καὶ αὐτὸς στὸ αἷμα του καὶ, σὰ γεροντοπαλικάρο πού ἀπόμεινε καὶ σὰ βελουχτῆς πού ἦταν, τοῦ τὸ συμπαθοῦσαν. Καὶ τὴ στιγμὴ αὐτὴ τὸ τραγούδι πού ἀρχισε ὁ Μαβλῆς, τοῦ ἀναψε καὶ ἐκεῖνον τὰ μεράκια. Ὁ Ἀχιλλέας Σκαλτσογιώργος δὲν καταλάβαινε ἀπὸ μεθύσια τέτιαις φύσει. Ποιὸς ἦταν ὁ δικός του χαρακτῆρας καὶ οἱ κλίσεις του θὰ τὸ δοῦμε παρὰκάτω. Γιὰ τὴν ὥρα μᾶς ἀρκεῖ πῶς ἀηδίασε καὶ ἔπληξε.

«Ποῦ νὰ πάῃ ὁ Καραφωτιάς;» ρώτησε ἀξαφνα τὸ Σκακρέλον πού κάθονταν στὸ πλάγι του.

«Θὰ πάῃ γιὰ τὸ λῆν, πετάχτηκε ὁ Κώτσος Παπαδημούλης ἀπ' τὴ μέση τοῦ τραπέζιου, πού ἀκούσε τὸ ρώτημα.

Ὁ Σκακρέλος δὲν κουνήθηκε, δὲ μίλησε. Ὁ Σκαλτσογιώργος ἔκαμε κίνημα σπασμωδικόν.

«Τί στὸ δρόμον τὸ πλύνον ἐδῶ τὸ φ'λί;» εἶπε ξανά χαμογελώντας στὸ Σκακρέλον.

Τούτος ἔκαμε πάλι πῶς δὲν ἔκουσε.

«Γεῖά σου, ὁρὲ Μάστορ! τάρρ'ξες κούλα, νύστα-ξες!» φώναξε στὸν ὑστερὸν ὁ Γιαννῆς Καραδάρας, προτείνοντας τοῦ τὸ ποτήριον.

Ὁ βαλτινὸς λοχίας πῆρε τὸ δικό του, τσοῦγ-

πράγματα νὰ μὴ μιᾶς μὲ τέτιο στόμο γιὰ Γερμανίες καὶ γιὰ Γκαίτηδες.

Πόλη, 13 τοῦ Δεκέμβρη 1908.

ΒΑΙΑΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΡΙΑ

Μιά κωμωδία. "Ηρώας ὁ Γαρδίκας καὶ
θύματα ἑμεῖς

Εἶναι πρωί. Κουρασμένα ἀνεβαίνω τὸν ἀνήφορο ἀπὸ τὴν Ὀμόνοια στὴν ὁδὸ Σαδίου γύρω μου καὶ ταχυνά καὶ ὁ αὐρανὸς συννεφιασμένος. Τὸ μολύβι τοῦ χρώμα ἔξω αἰκνιάζει μὲ τὸ μολύβι ποὺ κείνη τὴν ὥρα βαρεῖα πλανάει τὴν ψυχὴ μου. Μπροστά μου βιαστικοὶ πηγαίνουν ὁ Γαρδίκας μὲ τὴν κόρη του, ὅταν κείνη τὴ στιγμὴ περνᾷ τὸ τράμ καὶ ὁ ἀρχαιόπρεπος καθηγητὴς φωνάζει: «Στῆθι, ὦ τράμ, ἀναβήσομαι γὰρ μετὰ τῆς θυγατρὸς μου». Ὁ ὁδὸ γὰρ τὸν κοιτάζει μὲ ἀπερία καὶ κουνώντας τὸ κεφάλι του τραβάει τὸ δρόμο του χωρὶς διόλου νὰ δώσῃ προσοχὴ στὴ χειρονομίᾳ καὶ στὰ κουνήματα τοῦ μπασιουνοῦ του. Καὶ εἰς ξεκινᾷ περπατώντας γιὰ τὸ Ἀρσάκειο. Φτάνω ἔπειτα ἀπὸ λίγη ὥρα σ' αὐτό, ὅταν μπαίνοντας στὴν τάξιν βλέπω τὴν ἀνιψιὰ τοῦ σεβαστοῦ ἀντιπροέδρου λυπημένη καὶ τὴ ρωτῶ τὸ λόγο τῆς λύπης της. «Φεῦ, μοῦ λέει, συμφορὰ ἐνέσκηψεν ἐν τῷ οἴκῳ ἡμῶν, τέθνηκε γὰρ ὁ ἐμὸς θεῖος». Τὴ συλλυπήθηκα (γιὰ τοὺς λόγους φυσικά) καὶ κάθισα στὴ θέσιν μου.

Σὲ λίγο ὁ Γαρδίκας μπαίνει στὴν τάξιν μὲ τὸν κατάλογο στὸ χέρι. Ἐμεῖς σηκωνώμαστε καὶ χαίρεται. Καὶ ἡ κωμωδία ἀρχίζει.

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΡΑΜΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

Πρόλογος:

«Μαθητρία, προσέχετε ἵνα μὴ ἡ τάξις μεταβληθῇ εἰς ἀταξίαν. Τὸ στόμα συμμεμικὸς καὶ οὐκ κεκνηνός. Αἱ χεῖρες συνημμέναι» βούλομαι γὰρ ἀντιλεῖν εἰς πῦθον ὅτι καὶ οὐκ τετριμμένον ὅς ἦν ὁ τῶν Δοναίδων.»

Ἀνοίγει τὸν κατάλογο καὶ βγάζει μερικὲς μαθητρες, μαζὶ μ' αὐτὲς καὶ ἐμένα. «Τί τὸ ἐξεταστέον, μαθητρία; (ρωτᾷ τὴν πρώτην) διηγήσου ἡμῖν τὸ περιεχόμενον τούτου» Ἡ δύστυχη αὐτὴ ἀρχίζει, σὰν κουρνιασμένη μηχανή, νὰ λέῃ τὸ μάθημα. Ὁ

γρὶς μὲ τὸ συνάδερφό του καὶ τάδεσσας δίχως νὰ βγάλῃ λέξιν.

«...Κάτι θέλει νὰ μοῦ πῇ, τραυλίζε δλαένα ὁ Θόδωρος Μαβλῆς στὴν ἄλλαν ἄκρην.

«Στὸ μπαξὲ θέλει νὰ πάμε, νὰ γλεντήσωμε μαζὶ», συμπλήρωσε ὁ Γιαννῆς Καρδάρας, γυρίζοντας ἐκείθε καὶ χτυπώντας μὲ τὰ παλαμάκια τὸ ρυθμό.

Ὁ Καρδάρας, ἰδίως ἐπ' τὸν καιρὸ ποὺ τὰ χάλασε μὲ τὴ Μαριώ, δὲν εἶχε τὴν ἀποστροφή τοῦ Σκαλτσονιῶργου στὴς ἰδιότροπες ὁρμὲς τοῦ Θόδωρου Μαβλῆ καὶ τῶρα ἡ θερμὴ τοῦ στενοῦ τὸν διασκέδαζε.

Τὸ τραγούδι καὶ τὸ γλέντι εἶχε ἀνάψει στὸ ἄκρο ἀριστερὸ τοῦ τραπέζι. Τὸ δεξιὸ δὲ νάχασε τὴν εὐθυμίαν του ἀπ' τὴ στιγμὴ ποὺ ἔλειψε ὁ Καραφωτιάς.

«Ἄν εἶναι κείν' ἡ στρεμπλούλα ποὺ εἶδα στὸ μπαλκόνι ἐδῶ καρσὶ τὸ δειλινὸ, χαλάλι του!» ψιθύρισε ὁ Σκαλτσονιῶργος στὸ Σκακρέλο, χωρὶς νὰ λάβῃ πάλι ἀπόκριση.

Ὁ βαλτινὸς λοχίας ξαναδέσασε τὸ ποτήρι του μιὰ δὺς φορές, ἀλλάζοντας ἀδιάφορες κουβέντες μὲ τοὺς πλαγινοὺς του. Δὲν εἶχε τραγουδήσει ὅλο τὸ βράδυ ἀκολουθῶσε μοναχὰ μευμουριστὰ τοὺς ἄλλους. Τραγουδιστὴς δὲν ἦταν καὶ δὲν τοῦ ἄρεσε νὰ καταπιάνεται μὲ ὅ,τι δὲ μπορούσε νὰ τὸ βγάλῃ πέρα.

(Ἀκολουθεῖ)

Γαρδίκας κουνάει τὸ κεφάλι του παραδεχτικά. Ἐκφώνη ἡ μαθήτρα στέκεται νὰ πάρῃ λίγο ἀνάσα σὺν μὰ ὁ καθηγητὴς δὲν τὴν ἀφίνει. «Ἐξηκολούθει, μαθήτρια, ὥστε γὰρ Μοῦσα κτενίσθησάς μοι τὰ ὄντα καὶ γυρίζοντας τὸ κεφάλι σὲ μὰ, λέει: «Τῆς κοί ἀπὸ στόματος γλυκίων μέλιτος ῥέει ἀσθή». Κάθισε, μαθήτρια, μοὶ καθήκοντος τὴν ἀκοήν». Αὐτὴ κάθεται καὶ ἔρχεται ἔπειτα ἐγώ. «Ἐξηκολούθει, μαθήτρια». Ἀλλὰ ἐπειδὴ μὲ βλέπει νὰ χαμογεῶ, μοῦ λέει: «Ἠρόσεχε μὴ ἐν Χάριτος μεταβληθῇς εἰς Ἐρωτήν». Δηγᾶμαι τὸ μάθημα σιγὰ καὶ νεκρωμένα. «Καλῶς εἶπας, μαθήτρια, ἀλλὰ κέκτησαι κραδίην ἐλάφειον». Κάθεται. Γίνεται καπναὶ παραχὴ στὴν τάξιν καὶ καπναὶ μουρμουρίζει: «Μὴ ἀσχημονῇτε, μαθητρία, βόμβος μελισσῶν τὴν ἀκοήν μου προσβάλλει. Θὰ ἀποκαλέσω αὐτὴν ρωποπερερῆθραν, ρωποστομυλῆθραν καὶ θὰ τὴν ἐξαναγκάσω νὰ φέξῃ ἀέλιποτε τὴν σπορνιθήθραν. Ἀκταμήλητος, ἀκοσμος, ὁμοσπος ἐστὶν ἡ μαθήτρια αὕτη, οἷα τις εἶναι.

Γίνεται ἡσυχία. Ἐξετάζονται ἀμέσως κάμποσες μαθητρίες καὶ ἀρχίζει νὰ παραδῶσιν. «Ἐπαναλαμβάνω, μαθητρία, τὸ στόμα συμμεμικὸς» αἱ μαθητρία δέον νὰ ὦσιν ἀπρωσθιμέναι τοῦ στόματος τοῦ καθηγητοῦ των. Τὰ ὄντα κεκνηνέλωμένα (ἔ. εἶπε ἐκκεκνηνέλωμένα, ἄς μὲ συχωρήσῃ ὁ κλασσικός, γιατί ἴσως κείνη τὴν ὥρα τ' αὐτὰ μοῦ νῆταν ἀναίσθητα στὴν τόση κλασσικὰ του) Παραδίνει τὸ μάθημα καὶ κάπου κάπου ρωτᾷ καμιά μαθήτρα. «Συμφωνεῖς, μαθήτρια, τοῖς λεγομένοις; ἐδαγγελίζου ἡμῖν». (Μιὰ) «Πάνυ μὲν οἶν» (ἄλλη) «Ἐμοιγε δοκεῖ, πῶς γὰρ οἶν». (Ἐγώ) Μάλιστα. (Τί μπορούσα νὰ πῶ ὅχι;) «Ὅστε ἰδιώτης ἀποκρίνοι, μαθήτρια, ἀποκρίθητι δευθῶς, τίς θὰ εἶναι ἡ ἀπόκρισίς σου, μαθήτρια;» (Κάποια) «Σύμμερμη». Ὁ Γαρδίκας καὶ ταχαρούμενος «Ἰδοὺ». Γίνεται πάλι ἀταξία «Ἀς προσέξωσιν αἱ μαθητρία, μὴ ἡ μὲν Ἐδονθία μεταβληθῇ εἰς Ἐθρασίαν, ἡ Ἐλευθερία εἰς Δουλειάν, ἡ Χρυσή εἰς Βρυσηίδα, ἡ Μαρία εἰς Καρίαν (!) ἡ Καλλιρόη εἰς Κακορόην καὶ ἡ Ἀγγελικὴ εἰς Διαβολικήν. Ἐγὼ γελῶ σιγὰ. «Ἀκοσμος εἶ, μαθήτρια, ποῖος ῥῆπος ἐφυγεν ἔρκος δόντων;» Ἐδοχῆμως καθίσαστε, θέλω σώματα Καρυατίδων καὶ κεφαλὰς Μουσῶν». Θέλω τὰς μαθητρίδας μου νὰ ὦσιν Χάριτες καὶ οὐκ ὀφιοπλόκαμοι Ἐριννύδες.»

Ἀλλὰ χτυπάει τὸ κουδούνι καὶ ἔτσι ὁ κλασσικὸς καθηγητὴς φέγει, ἀπὸ πρῶτα μὰς ἔκαμε σωστὲς μαρμαρίνες Καρυατίδες ἄψυχες καὶ νεκρωμένες.

Ἡ κωμωδία ἐτελείωσε, νὰ καὶ τὸ δράμα.

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΚΑΛΑΙΤΕΧΝΙΑ

Μέσα σὲ μιὰ ἀμφοθεατρικὰ χιτμήνιν σάλα τοῦ Ἀρσακείου γίνεται τὸ μάθημα αὐτό. Ὁ Ζησίου, πενθοφορῶντας ὅπως πάντοτε, παραδίνει. Νέκρα καὶ σιγὴ γύρω του καὶ μέσα σ' αὐτὸ τ' ἀπέραντο νεκροταφεῖο ἡ φωνὴ τοῦ κ. Ζησίου, πλέχοντας τὸν πανηγυρικὸ γιὰ τὸν Παρθενῶνα ἀκούγεται. «Ἰδοὺ

τὸ ἔρμαιον τῶν ἀνθρωπίνων τυχῶν», μία ὀβίς τοῦ Μοροζίνη κατέστρεψε τὸ ἀριστοτέλεια τῆς τέχνης, τὸ ἀπαραμίλλου καὶ ἀφράστον κάλλους οἰκοδόμημα, τὸ ἔξοχον δημιουργήμα τοῦ Ἰσίνου.

Γυρίζει τὸ κεφάλι του στὴν Ἀκρόπολιν δακρυσμένη, ἐνῶ τὸ ἄλδω χιτῆρι τῆς ἀρχαίας τέχνης ζητᾷ μὲ κάθε τρόπο νὰ διαμαρτυρηθῇ γιὰ τὸ ἐγκλημα αὐτὸ τοῦ θανάτου, κρυμμένο σὲ κάποια καταχνιά. Μ' αὐτὴν δὲν τὸν ἐμπειδίζουν οὔτε καταχνιὲς καὶ χιόνια, οὔτε τὸν ἀπορροφᾷ ἡ παρὰ κείναις ῥεδοχρυσὴ τοῦ ἡλίου δὴτ καὶ ἡ ζωὴ ποὺ πηγαινόχεται γύρω του καὶ εἰς μαθητρίδας κλαίει καὶ κλαίει καὶ γὼ μὰζὶ του; γιὰ τὴ νεκρωτὴ τῆς ζωῆς.

«Κλίνετε τὸ ρόδι, ὦ ἀγαπῆτὰ κοράσια, πρὸ τοῦ βωμοῦ τοῦ Παρθενῶνος. Ἡ τέχνη ἀπέπτη ἀφροῦ ἀπέθανεν ὁ Περικλῆς. Τὴν Τέχνην αὐτὴν ἤλθε νὰ ἀναπληρώσῃ ἡ σιχαρὰ νέα τέχνη ἡ λεγομένη ἀρτουβῶς Μοκράν αὐτῆς, ἀγαπῆται μοι, διότι προσπαθεῖ νὰ ἐνσταλάξῃ τὸ δηλητήριο εἰς τὰς νεορὰς ψυχὰς σας!!»

Πάει καὶ τὸ δράμα.

Κ' ἔπειτα σοὺ λένε ὅτι ὁ Μιστριώτης ἔχει ἔδικον νὰ λέγῃ ὅτι εἰς Ἀρσάκειον διαφέρουν ἐπὶ τὰλλα κορίτσια! Ἐγὼ τὸ βρίζω δικαιοτάτο. Καὶ φυσικά ἀπὸ μὲ τὸνα χεῖρ κρατᾷ τὴ Γραμματολογίαν τοῦ Γαρδίκου ἐπὶ ἡθολόγησεν ἐξ αὐτῆς τῆς Γραμματολογίας τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ Μιστριώτη καὶ σ' ἄλλο τὴν Καλλιτεχνίαν τοῦ Ζησίου, δι' ἡμπορεῖ πρὸς οἱ ἰδίους του; καὶ οἱ παρρηθῆσες τοὺς νὰ εἶναι... νέκρες καὶ σαπίλα! Δὲν εἶναι ἀρκετὰ αὐτὰ γιὰ τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδας μας; θέλετε καὶ τίποτα ἄλλο;

ΛΙΓΕΙΑ

ΟΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Τὸ Γ' ἔμβρο τοῦ κ. Κωνστῆ Παλαμά «Δυὸ λόγια» θὰ δημοσιευθῇ στὸ φύλλο τῆς ἄλλης Κυριακῆς.

— Ὁ θάσος τῆς κ. Κυβέλης φεύγει γιὰ τὴ Σμύρνη τοῦτῃ τῇ βδομάδᾳ, γὰρ νὰ ἐργαστῇ ἐκεῖ ὅλη τὴ Σαρακοστή.

— Μαζὶ μὲ τὰλλα ἔργα, θὰ παραστήσῃ καὶ τίς «Ἀλυσίδες» τοῦ Ταγκοπούλου καὶ ἓνα κινούμενον μονόπρακτο δράμα τοῦ «Στῆν ὁξώπρεπας».

— Γιὰ τὰ «Πλεκτὰ τραγούδια» τῆς «Ἐστίας» μὰς στάλθηκε τὸ ἀκόλουθον τετραστίχο:

Πλεκτοὶ τοῦ νοῦ σου οἱ λογιμοὶ
καὶ τῆς καρδίας σου οἱ πόθοι
πλεκτὰ καὶ τὰ τραγούδια σου
κάθε πλεκτὸς τὸ νοιώθει.

— Δὲν καταλαβαίνουμε τί θέλει νὰ πῇ ὁ ποιητὴς καὶ νὰ μὰς συμπαθεῖ.

— Ὁ Πρίγκιπας Νικόλαος, διαβάζουμε στὴν «Ἀκρόπολιν», ἀπεκάλεσε τὴ «Φωτεινὴ Σύντηξη» αὐτὸ τελευταῖον ἐξ ὧν μέχρι σήμερον ἔχουν γραφῇ εἰς τὸ νεοελληνικὸ θέατρο.

— Δὲν ξέρουμε σὲ ποιά ἐφημερίδα γράφει τίς κριτικὰς τοῦ δ' Ὑψηλότατος κριτικό.

— Κάποιος «Περαιώτης» μὰς στέλνει τὸ ἀκόλουθον ἐπιγράμμα, ἀφιερῶμένο «Σ' ἐμὴν ἡρώα ποιητῇ»:

Χερονομώντας πᾶν θεὸς τὴν κοῦκλα ἔγδυσε, Βέλτιστε,
ποῦ τοῦ γνωστοῦ ἐμπορικοῦ δέχεται τοὺς πελάτες,
τὸ σκαλισμένο τῆς παλῆς σὰν Ἑρακλῆς τὸ τίναξες
καὶ σὰν τοῖμαρι λονταρισθῇ... τὸ φέρεσες ἐνὶ πλάτες.

ΜΕ ΜΙΑΝ ΔΡΑΧΜΗΝ ΚΕΡΔΟΣ 100.000!

ΛΑΧΕΙΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκαστον γραμματίον ἰσχύον διὰ τὴν κλήρωσιν 31 Μαρτίου 1909

τιμᾶται ἀντὶ μιᾶς δραχμῆς.

ΚΕΡΔΗ ΕΚΑΣΤΗΣ ΚΛΗΡΩΣΕΩΣ:

ΜΕΓΑ ΚΕΡΔΟΣ	ἐκ δραχ.	100,000
1 Κέρδος	»	25,000
1 Κέρδος	»	10,000
3 Κέρδη	»	8,000
3 Κέρδη	»	1,000
418 Κέρδη	»	100
337 Κέρδη	»	50

1000 ἐν ὅλῳ κέρδη ἀξίας δραχμῶν..... 225,000

Γραμματία πωλοῦνται. Εἰς τὰ δημόσια ταμεῖα καὶ λοιπὰς δημοσίας ἀρχάς, εἰς τὰς ἱερὰς, εἰς τοὺς σταθμάρχας καὶ στασιάρχας τῶν σιδηροδρόμων, τοὺς διαχειριστὰς τῶν μονοπωλίων καὶ τὰ πρακτορεία τῶν ἐφημερίδων πρὸς δραχμὴν ἑκάστον γραμματίον, ἰσχύον διὰ μιάν ἐκ τῶν τριῶν τελευταίων κληρώσεων.

Διὰ πᾶσαν πληροφορίαν ἢ ζήτησιν γραμματίων ἀπευθυντέον εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ Ἐθνικοῦ Στόλου καὶ τῶν Ἀρχαιοτήτων, ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν εἰς Ἀθήνας.

Ὁ διευθύνων τμηματάρχης

Γ. ΚΟΦΙΝΑΣ